

RUSIJA V IZVRŠEVANJU SVOJEGA 5-LETNEGA NACRTA

SABOTAŽA INDUSTRIALNE STRANKE — DROBCI Z OBRAVNAVE V MOSKVI

Caristi v Parizu spet sanjajo o povratku "zlatih časov". Gospodarska rekonstrukcija Rusije se zadovoljivo razvija. Taktika drugih držav neenotna

Za Rusijo se zanima ves svet ne samo radi njene ogromne površine ter velikega prebivalstva, ki šteje 150,000,000 duš, nego radi njenih socialnih eksperimentov in radi njenega programa, ki stremi preurediti vso narodno ekonomijo bodisi v industriji, agrikulturi in trgovini na socializacijski podlagi.

Rusija je pretežno poljedelska dežela. Pod carizmom kakor tudi poslednja leta je izvažala večinoma sirovine, uvažala pa stroje in druge industrialne produkte. Sovjetski režim si prizadeva, da Rusijo osvobodi odvisnosti od tuje industrije, v ta namen pa je pred par leti izdelal ogromen ekonomski načrt, ki ga v Rusiji zdaj na kratko imenujejo "piatiletka" (petletnik), se izvaja dve leti. V splošnem je bilo v tem času narejenega in prenovljenega več kot pa določa načrt, zato je vlada začela propagando za pospeševanje tega procesa z geslom "petletnik v štirih letih".

Vsled te rekonstrukcije ruske industrije in poljedelstva postaja dežela gospodarska sila, ki že občutno posega v mednarodno trgovino s konkurenčnimi metodami. To kapitalizmu ne ugaja. Kapitalistični interesi so seveda vznemirjeni, kadar jim daje Rusija naročila. Članom sovjetskih trgovskih misij prirejajo razkošne pojedine. Do tu je vse dobro, toda da bi Rusija postala kdaj tekmovalka njihovim izdelkom na mednarodnem trgu — temu se upirajo. V namenu, da se nevarnost ruskega izvoza v Zed. države kolikor mogoče omeji, je trgovski department Zed. držav izdal razne odredbe, ki žalijo Rusijo in jo provocirajo.

V socijetski Uniji ne gre vse po gladkem tiru. Mnogo je tih, mnogo tajno aktivne, in mnogo tudi notranje opozicije v stranki sami. Malo je vodilnih sovjetskih državnikov in voditeljev, ki ne bi bili že kdaj v opoziciji proti diktatorju Stalinu in njegovim pristašem. Diktatura se nekaj časa proti njim bori, potem jih onemogoči, bodisi, da jim odvzame službe, da jih izključi iz stranke, ali da jih deportira, kot npr. Trockija.

V Moskvi traja že dalj časa obravnava proti vodilnim članom takozvane tajne "industrialne stranke", ker so sabotirali razvoj piatiletke. Kakor trdi obtožba, so ob enem kovali tudi tajne zveze v Franciji, Angliji in drugje v namenu, da izposljujejo intervencijo, oziroma vojno proti Rusiji.

Obtoženi voditelji so večinoma visoki inženirji, kateri so imeli nalogo voditi razna podjetja, ali pa nakupovati potrebščine za novo industrijo in so morali vsled tega večkrat v inozemstvo. Prosekutor Krilenko zatrjuje, da so dokazi jasni, in da so obtoženci imeli celo zveze s takratnim francoskim premierjem Poincarejem ter zunanjim ministrom Briandom. Francoski vojaški krogi so jim baje obljubili vso pomoč v slučaju, da pride do spopada. Obtoženci pojasnjujejo svoje zarotniško delovanje do pike natančno, eni trdijo, da pod pritiskom, Krilenko pa pravi, da se proti jetnikom ne upotrebja nikakih nasilnih metod. Kljub temu so v izpovedih tako točni, da se reporterji čudijo. Bižkone je marsikaj tega, kar se izpoveduje v sodni dvorani, pretirano, ali rabljeno vsled propagande, res pa je, da je takozvana "industrialna stranka" obstojala in da je skušala z raznimi metodami ovirati razmah gospodarstva.

Trditve, da je Francija skupno z nekaterimi drugimi državami, predvsem z Rumunijo in Poljsko, imela v tem letu namen pognati v Rusijo kakih 700,000 mož, ki bi združeno z uporniki in s sabotažniki na vodilnih mestih v industriji vrgli sovjetski režim, se glase vrjetno, toda na drugi strani treba vzeti v obzir, da protisovjetske države niso enotne, in da si večinoma zdaj ne bi upale riskirati ne take ne take vojne.

Zaradi množičnih vesti o manjanju sovjetske vlade so ruski monarhisti v Parizu 30. nov. imeli veliko patriotično slavljeno; prisoten je bil "veliki knez" Ciril, katerega imenujejo zdaj njegovo veličanstvo, kajti on je "car vseh Rusov". "Podaniki" so mu poljubljali roko in sploh počenzljali budalosti, kakršne so lastnost ljudi, ki hočejo biti podložniki.

EPIDEMIJA UPORNIŠTVA PRISLA NA KUBO

Vsled ekonomske depresije in političnih napetosti se je tudi dijaštvo Havanske univerze na Kubi organiziralo za izgrede, ki so se dogodili pred nekim havanskim listom. Posredovala je oblast in predsednik Machado je proglasil preki sod. Ena ženska je bila ubita in več oseb nevarno ranjenih. Cenzurirana poročila so pripovedovala, da so se izgredi pričeli po "ognjevitih" govorih, ki so jih imeli študentje. Kuba je samostojna republika, toda pod ameriškim protektoratom, z drugimi besedami, samostojna je le na papirju. Od kar gospoduje na Kubi ameriški vpliv niso revolucije več tako lahke kakor nekoč, ali kakor so bile letos v nekaterih drugih latinskih republikah. Na tej sliki so študentje, ki so povzročili obsešno stanje. Na nji ni vidno, da so bojovno razpoloženi. Menda so se spravili v tako pozo častniškim fotografom na ljubo.

SLAVNOST "JUGOSLOVANSKEGA EDINSTVA"

Prošlo nedeljo se je vršila v Ashland avditoriju v Chicagu slavnost postanka Jugoslavije, ali kakor so rekli, osvoboditve in združenja Jugoslovianov. Vršila se je pod firmo "Jugoslovenskog Priredjivačkog odbora." Pokrovitelj in voditelj slavnosti je bil konzul dr. Kolumbatović. Čikaška Tribuna je pisala, da je bilo v dvorani do tisoč ljudi, medtem ko eni, ki so bili prisotni, pravijo, da jih je bilo okrog 3,000. Slovencev je bilo po izjavah očitno približno sto, ostali so bili Srbi in Hrvatje, slednji največ iz Dalmacije. Prihajajo iz prijateljstva do svojega rojaka konzula, ki je tudi dalmatinski Hrvat. Sprejeli so resolucijo in poslali udarnostno brzojavko kralju Aleksandru ter predsedniku Hooverju... Dalmatinci, ki so se danes sprijaznili "s srbskim kraljem", so ga med vojno sovržili. Ob smrti Franca Jožefa so priredili na Wentworth Ave. posnetek slovesnega cesarjevega pogreba pod policijsko protekcijo, ker so lojalne habsburške podanike nadlegovali Čehi. Še to je dobro omeniti, da je bilo v "priredjivačkom odboru" par Slovencev, ki so na prošli konvenciji SNPJ. skupno s komunisti odobrvali komunistično resolucijo, s katero so obsojali "krvavi Aleksandrov režim".

Narodnih noš ni manjkalo na tej slavnosti. Konzul je dejal, da so se v starem kraju Srbi, Hrvatje in Slovenci združili pred 13 leti, tukaj pa se "združujejo" sedaj, seveda največ po zaslugi konzula in njegovih agentov.

"Prebivalstvo" Sing-Singa

Iz Ossinga N. Y., poročajo, da je v zaporih Sing-Singa, ki je največja izmed štirih newyorških državnih ječ, 2,272 jetnikov. Osemindeset odstotkov jetnikov v tem zaporu je bilo kaznovanih radi tatvine in ropov.

Mother Jones dokončala svojo poslednjo borbo

Nad šestdeset let svojega življenja je dala unijskemu gibanju.—Preminula vsled starosti

Nobena ženska v tej deželi ni bila v unijskem gibanju skozi dolgo let toliko znana in priljubljena, kakor "Mother" Mary Jones. Zvali so jo "Mother Jones". V unijah, največ v U. M. W. of A., je bila aktivna nad 60 let. Umrla je 30. novembra v starosti sto let. Stoto obletnico rojstva je obhajala 1. maja 1930. Zelo si je želela doseči tolikšno starost. Preminula je na domu Mr. in Mrs. Walterja Burgessa blizu Silver Springsa v državi Maryland. Bila je prijateljica omenjene družine, katere jo je vzela v oskrbo, da preživi poslednje dneve v miru. Okrog leto dni je bila večinoma v postelji.

V unijskem gibanju se poslednja leta ni udeleževala. Zelo je obsojala John L. Lewisa in se izrekla za reorganizirano U. M. W. s sedežem v Springfieldu. Poklonila ji je tudi nekaj denarja, baje vse, kar je imela. Leta 1923 so jo pridobili komunistični strategji na konvencijo v Chicagu, na kateri sta Foster in Ruthenberg ustanovila "federativno farmarsko-delavsko stranko," ki pa je eksistirala le na papirju. Mother Jones se ni udeleževala debat. Sklicatelji konvencije so jo dobili največ v reklamne namene.

V času svojih najaktivnejših let je bila posebno v staskah zelo bojevitna in se je zoperstavila komurkoli, — milici, prekomu sodu in governerju. Zelo se je borila v coloradski stavki proti Rockefellerjevi kompaniji. V kritiziranju oljnega kralja je bila brezobzirna. Ko ji je bilo sto let, ji je ta poslal voščilo k njenemu stotemu rojstnemu dnevu. Stari Rockefeller in stara Mother Jones sta ob tej priliki obujala spomine na dneve, ko sta bila polna energije in bojevitosti. Visoka starost jima je odvzela oboje.

Za socialistično stranko ni agitirala. Bila je unijska propagatorica in je verjela, da je med kapitalisti in delavci mogoč sporazum, ki bi bil za oboje koristen. Šele po vojni je prišla do prepričanja, da je ameriškemu delavstvu potrebna poleg strokovne tudi politična organizacija.

Mother Jones je bila rojena leta 1830 na Irskem. Njen oče Robert Harris je bil delavski agitator, ki ji je dal prvo vzgojo. Ko je imela Mary 7 let, se je preselil oče z družino v Kanado. Mary je začela s službo učiteljice v samostanski šoli. V Memphisu, Tenn., se je poročila. Tudi njen mož je bil unijski agitator. L. 1867 ga ji je vzela rumena mrzlca, ravno tako njune štiri otroke. Od tedaj se je čisto posvetila unijam in postala je znana med stotisoči delavcev pod imenom "Mother Jones".

Ameriško "preiskovanje" rdečarskih zarot sega v Mehiko

Ameriška kongresna komisija za preiskovanje "komunističnih aktivnosti" je hotela uradno preiskovati rdečo nevarnost tudi v Mehiki, da dožene, kakšne so zveze med revolucionarji tam in tukaj. Mehška vlada je sporočila, da take investicije ne bo trpela. Vprašali so jo, če ima kaj proti, ako pride en član kongresne komisije s svojimi klerki v Mehiko in poizveduje neuradno. Niso bili proti, in poslan je bil v Mehiko Ulysses Grant, ki tam sprašuje kako in kaj, da bo potem za drag denar poročal, kar je lahko vsakemu zastoj znano.

NOVA PRIČA V PRILOG PROSTITUTKE MOONEYJ

V Manili na Filipinskih otokih je podal upokojeni major Vicente B. Barros izjavo, da je bil v času bombnega napada 22. julija 1916 na preparedness parado v San Franciscu prav blizu prostora, kjer je razpočila bomba. Videl je človeka, ki je postavil tik trotoarja, ob katerem se je pomikala parada, majhen kovček in zbežal. Pri tem se je zaletel obenj, toda še predno ga je mogel major vprašati o vzroku njegove historije, je nastala eksplozija. Tujec, ki je bil po zahtevu Barrosa Mehikanec ali pa državljani kake druge latinske republike, je med tem izginil v panični množici. Barros ni hotel pravi o tem, ker se je bal, da pride tudi sam v kake zapletljave.

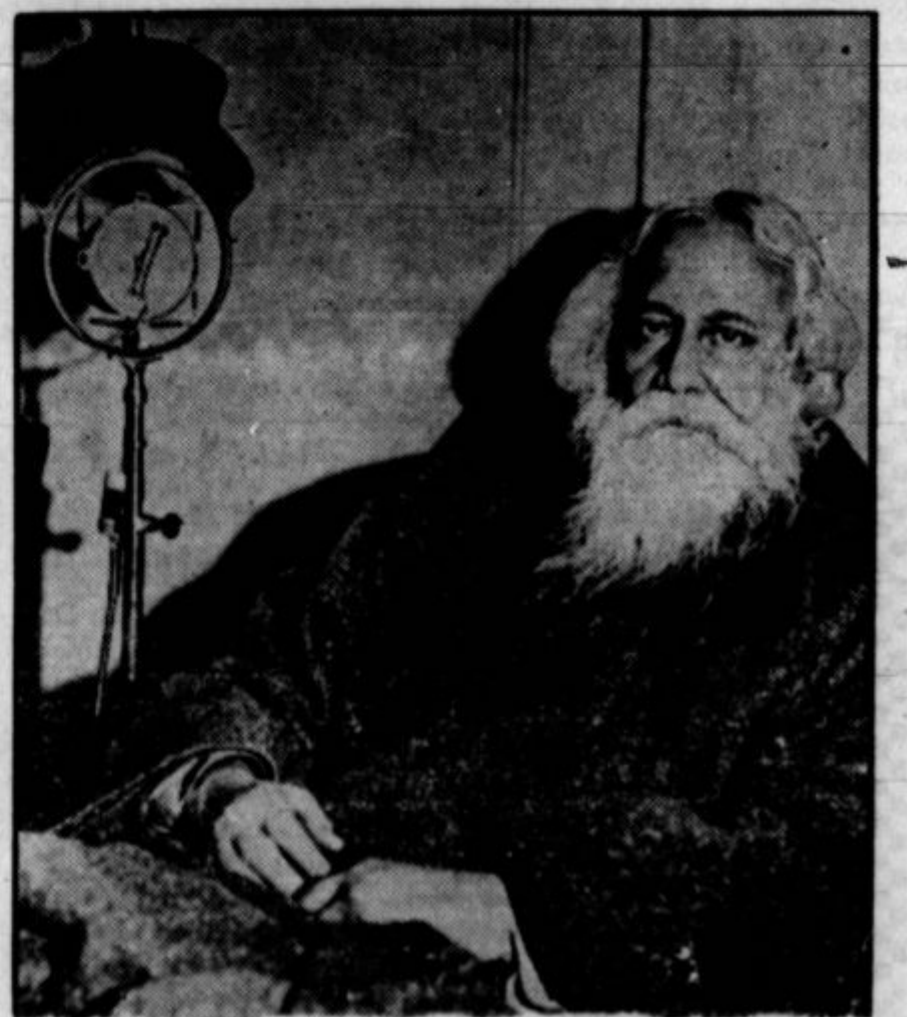
Zdaj se je odločil, da pove, kar mu je znano, samo da se dobi Mooneyja in Billingsa, ki trpita po nedolžnem, čimprej iz zapora.

Vse take izjave in vsa pričanja in vse dokazovanje pa je že leta zamanj. Slepa justica, ki služi reakciji in kapitalizmu, v Kaliforniji ne pozna ne milosti ne pravice. Mooney in Billings sta razredni žrtvi. Kaznovana sta za zločin, ki ga nista storila, toda "justica" nima volje, da bi priznala svojo zmoto, nego se je še bolj oklepa. Vzlic tej resnici pa je treba z borbo za osvoboditev Mooneyja in Billingsa naprej.

1,500,000 ljudi v Italiji v državni in občinski službi

V italijanski državni službi, vključni poštini obrat, in v službi občin je 1,500,000 ljudi, ali kakor trdijo eni, večji odstotek, kakor pa sorazmerno po prebivalstvu v drugih deželah. Vsem tem je država znižala plačo 12 odstotkov. Zaslugek povprečnega italijanskega javnega nemeščanca znaša \$10 na teden.

MISLEC TAGORE PRVIČ NA RADIU

Sir Rabindranath Tagore, glavni indijski pisatelj in filozof, ki je zdaj na obisku v tej deželi, je imel nedavno svoje prvo predavanje na radio. Predmet je bil, "Mladina, ki preobrazuje svet". Tagore je kmalu po prihodu v Zed. države zbolel. Zdravniki upajo da kmalu okreva. Med tem on piše in predava, v kolikor mu zdravstveno stanje dopušča.

Naročite si
AMERIŠKI
DRUŽINSKI
KOLEDAR
letnik 1931
Stane \$1

Glasovi iz Našega Gibanja

K 25-LETNICI KLUBA ŠT. 2 JSZ NA GLENCOE, O.

Piše Nace Zlemberger.

Dne 18. novembra leta 1905 so zavedni delavci v Glencoe ustanovili socialistični klub, kateri je od tedaj bil včasih bolj, včasih manj, toda ves čas aktiven, razen nekaj mesecev leta 1908. Poleg kluba št. 1 v Chicagu je klub na Glencoe najstarejši v JSZ. Prva leta so bili v njemu razen Slovencev tudi Italijani in pa delavci drugih slovanskih narodnosti. Odzval se je ter sodeloval v vsaki akciji. Pomagal je pri zbiranju obrambnega fonda pred več kot dvemi desetletji za Moyerja, Haywooda in Petibonea, katere je socialistično delavstvo z energično obrambo rešilo vislice. Enako se je odzval v obrambni akciji za brata McNamara v Los Angelesu ter v drugih tekom dolgih let.

V času ruske-japonske vojne, ko se je ruski proletarijat prizadeval otresti se carizma, je naš klub sodeloval s socialistično stranko z zbiranjem deneskov in ob enem nudil po vzgledu drugih delavskih organizacij moralno pomoč ruskim revolucionarjem. V vseh večjih stvarkah, v vsakem koristnem podvzetju našega delavstva je sodeloval tudi klub št. 2.

L. 1904, ko smo se prvi Slovenci naselili v Glencoe in prinesli s sabo članske karte rudarske unije, so nas začeli domačini opazovati in ugihati, kaj da smo po narodnosti. Vzrok temu opazovanju je bil ta, da smo obdržali pogoste seje in sestanke v domovih. Od marsikje smo že nešteto krat čitali: Klub se je razpustil radi stavke, ali radi slabih delavskih razmer, vsled brezposelnosti itd. Klub v Glencoe je imel že vse te nepravilike, pa eksistira že 26. leto.

Naselbino je doletela usoda, kakor doleti marsikak kraj, ki je odvisen od enega ali par promogovnikov. Rovi na Glencoe so čisto prenehali z obratom že dolgo tega. Kdor je le mogel, se je izselil. Isto je storil pisec tega poročila. Kar jih je še ostalo v naselbini, se vozijo na delo — ako ga imajo — do štiriideset milj daleč. Tudi če je delavnik kratek, jim taka daljava vzame čas, in njihov delavnik je s tem podaljšan na 12 ur in več. Delavec je po tolikem dnevnem naporu in dolgih urah utrujen in pač nima ne volje ne časa za aktivnosti. Toda namesto njih so v klubu št. 2 prevzele mesta zavedne žene. Na osmem zboru JSZ. maja to leto v Detroitu je zastopala klub št. 2 sodruginja Mary Pirc. Vsa čast, da se je klub potrudil in poslal delegatko. Priznanje gre posebno sodruginji Albini Kravanji, ki je že

da je zahajal v vsako slovensko stanovanje.

Klub št. 2 ima zaslugo, da je naselbina Glencoe dobila sloves kot ena najnaprednejših v tej deželi. Vsled dopisov je postala znana vsakemu čitatelju slovenskih listov.

Klub št. 2 je jasen dokaz, koliko lahko premore tudi mala skupina delavcev, ki se organizira v aktivnosti v prid delavskega razreda. Če bi imeli samo "jaz sem boljši socialist" tipe, bi Glencoe nikoli ne pomenil v našem delavskem gibanju toliko kakor je. "Jaz sem boljši socialist" so karakterji, ki le govore, toda aktivnosti v stranki so jim španska vas, niso člani, in ne prispevajo ničesar v delavske fonde. V klubu št. 2 pa so bili vsikdar aktivni ljudje, ki se niso strašili ne truda ne stroškov, samo da se pomaga socialistični stvari.

V soboto 15. nov. je imel klub št. 2 slavnost 25-letnice. Odšel sem z mnogimi drugimi, da ji prisostvujem, da pridem zopet v prijazno naselbino, kjer sem pustil mnogo let svojega življenja. Udeležba je bila obilna. S pevskimi točkami je nastopil pevski zbor "Naprej", odsek kluba št. 11 v Bridgeportu. Zaradi precej dobro zastopane mladine na tej slavnosti so bili govori kratki. In v izpopolnitve svojim par besedam, ki sem jih izpregovoril na slavnosti, podajam te vrstice.

Klub št. 2 ima tudi to izrednost, da se obdržuje na površju magari v najtežjih okoliščinah. Od marsikje smo že nešteto krat čitali: Klub se je razpustil radi stavke, ali radi slabih delavskih razmer, vsled brezposelnosti itd. Klub v Glencoe je imel že vse te nepravilike, pa eksistira že 26. leto.

Naselbino je doletela usoda, kakor doleti marsikak kraj, ki je odvisen od enega ali par promogovnikov. Rovi na Glencoe so čisto prenehali z obratom že dolgo tega. Kdor je le mogel, se je izselil. Isto je storil pisec tega poročila. Kar jih je še ostalo v naselbini, se vozijo na delo — ako ga imajo — do štiriideset milj daleč. Tudi če je delavnik kratek, jim taka daljava vzame čas, in njihov delavnik je s tem podaljšan na 12 ur in več. Delavec je po tolikem dnevnem naporu in dolgih urah utrujen in pač nima ne volje ne časa za aktivnosti. Toda namesto njih so v klubu št. 2 prevzele mesta zavedne žene. Na osmem zboru JSZ. maja to leto v Detroitu je zastopala klub št. 2 sodruginja Mary Pirc. Vsa čast, da se je klub potrudil in poslal delegatko. Priznanje gre posebno sodruginji Albini Kravanji, ki je že

Do svetovne vojne smo imeli dosti osebne svobode. Nismo bili provokirani radi svojih mišljenj, kakor v nekaterih krajih. Svetovna vojna je ta položaj spremenila tudi pri nas. Sodelovali smo pri ustanovitvi Proletarca in ga v delokrogu tega kluba razširili tako,

"KRALJ VSEH KRALJEV"

V Addis Abebi, glavnem mestu Abesinije (starodavne Etiopije) je bil nedavno kronan za "kralja vseh kraljev" Ras Tafari, cesar Abesinije. Njegovo vladarsko ime po kronanju je "cesar Selassie I." Slavnostim so prisostvovali diplomati raznih držav in številni reporterji s svojimi aparati za snemanje zvočnih filmov. Ceremonije so jim ugajale radi "barbarske originalnosti", kajti take reči so danes redke na svetu. Abesinija je ena onih redkih dežel na svetu, ki še vedno vzdržuje telesno suženjstvo. Okrog dva milijona njenih prebivalcev je privatna svojina njenih magnatov ravno tako kakor kamele in konji. Novi cesar, ki bi rad svojo primitivno deželo približal zapadni civilizaciji, je zdaj s posebnim dekretom odpravil telesno suženjstvo. Liga narodov si je dolgo prizadevala, da je bil izdan tak odlok. Koliko bo to pomenilo v praksi, pokaže bodočnost. Na sliki v sredi je novi cesar, ko prihaja iz svojega svetišča po kronanju.

precej časa nazaj prevzela tajništvo in vodi klubove posle. V klubu št. 2 se je začela tudi akcija za ustanovitev vzhodno-ohijske konference JSZ., katere je ves čas aktivna. Njeno prihodnje zborovanje bo v nedeljo 28. decembra v Bridgeportu. Prične se ob 10. dopoldne. Žal, da nima klub št. 2 bolj-

ših prilik za svoje udejstvovanje. Toda storil je kolikor se od socialistične organizacije pričakuje in je še vedno v akciji. Sodrugi in somišljeniki, naprej za socializem! In pa — vse priznanje klubom kakršne je klub št. 2 na Glencoe, ki stopa v tem mesecu v drugo četrtletje svojega plodnosa delala.

ZAVEDNI CLEVELANDSKI DELAVCI SO SPREGOVORILI

Piše Joseph A. Siskovich.

Narod je sodil — in sodil je pravično! Razkolniki so doprinali svoja zavijanja in laži, klubova "Zarja" fakte. Preprosto, toda pravičen narod je s svojo navzočnostjo pokazal, da je odklenkalo razkolniški grupi. Prišli so od vseh krajev: iz Chicaga, Detroita, Loraina in drugod. Da bi ne bilo nenavadnega snežnega zameta, ne imeli bi jih kam postavili v dvorani. Mrz in sneg sta preprečila poset marsikomur. Kljub temu je bilo na koncertu od 800 do 900 ljudi. Eni pravijo, da jih je bilo več, ali jaz ne bom "napolnil dvorano do zadnjega kotička" kot to znajo drugi, če ni bila. Za nas zadostuje, da jih je bilo več kot pri operi "Gorenjski slavček", da so imeli plačane vstopnice.

Zvečer pa smo imeli spodnjo dvorano napolnjeno do zadnjega kotička! O tem ni dvoma. Vsakdo prisoten bo to lahko potrdil. V zadnjih par letih še nisem videl tako dobro obiskane plesa in zabave kot ravno na večer tega našega koncerta. Ljudje so bili navdušeni in hoteli so pokazati, da so z nami, da so za originalno klubovo "Zarjo". Splošen odziv je bil tak, da nas je prijetno iznenadilo nad vsakim pričakovanjem. Dobro smo se pripravili, vendar niti napoj ne kot bi morali. Vse je bilo navdušeno in in dobre volje do zgodnjih jutranjih ur.

Moj namen ni ocenjevati koncerta, tudi igre ne. Razlog je

Rad bi pisal nekaj o igri, ker na splošno je bila dobro igrana. Pa so mi rekli, da bodo drugi pisali tudi o tem. Podgoričan mi je rekel, da bo že on poskrbel, da pride tudi o tem nekaj v listu. Ker je sposoben povedati in oceniti, prepustil sem torej glejte v "Prosveti" kjer gotovo izide njegova ocena koncerta in igre. Zamolčati pa ne moram, da Komar, ga. Rose Stegovec in ga. Mary Debeve so tisti trije, katerim gre največ priznanja za dobro uspešno igro — "Grobovi bodo spregovorili". "Škrat" enakopravnega Ignaca bi moral biti navzoč in videl bi kako so mrtvi spregovorili. Da, da, tiste pleve, delavske pleve, je vsaj nekaj drugega. Bilo jih je toliko da še danes ni mirna vest v razkolniški grupi. Vse je spregovorilo — Originalna "Zarja", mrtvi, grobovi, pleve. Spregovorili so delavci, kateri so pokazali, da so oni tista clevelandska javnost s katero se mora računati — da so oni tisti, ki drže pokonci vso našo kulturo, vso našo trgovino, vse naše ustanove, vse naše organizacije. Pokazal je svojo moč, in čeravno je njegov imetek zložen skupaj po "nikelnih" — ti končno največ štejejo!

Pevski zbor "Zarja", odsek kluba št. 27 in klub sam se najtopleje zahvaljujeta vsem, ki so posetili naš koncert in igro. Zahvaljujeta se in priporočata vse tiste, katerih oglašje ste čitali v programu. Zahvaljujeta se pa tudi vsem pevcem in pevkam obeh sodelujočih zborov "Jadran" in "Cvet"; sploh vsem, ki so na katerikoli način pripomogli do neprisiljenega uspeha. Slapniku gre posebno zahvala radi dārila nageljnove za vse pevce in pevke.

Zaključno pa moram omeniti, da je za uspeh petja odgovoren g. John Ivanuš, vodja vseh treh zborov; za uspeh igre Jože Skuk. Dober humor pa je poskrbel g. Valerio Ogrin, kateri je nastopal v vlogi Pavla Pratiča — tata. Bil je jako dober v svojem nastopu, raditega ga omenjam na povdarnem mestu — ob koncu dopisa.

Rojakom delavcem pa se priporočamo, da še znanprej stopijo za delavsko "Zarjo" — da stoje za nami le do tedaj, dokler se bomo držali delavskih idej — principov — pa bodi to na političnem polju, ali na polju delavske kulture.

Uspela klubova priredba.

—Moje mnenje o "Bledu"

Park Hill, Pa. — V soboto 22. nov. je prizoril klub št. 5 JSZ. aialno dramo v dveh dejanjih "Grobovi bodo spregovorili". Razen te igre je bilo par drugih točk, po programu pa plesna zabava. Priredba se je vršila v njegovih prostorih na Franklin Boro.

Udeležba je bila nepričakovano velika, čeravno so delavske razmere jako slabe. Igra kot taka zelo dobro odgovarja baš sedanjemu času. Igralci so izvršili svoje vloge dobro, le kamor spada. On in drugi, ki se zanimajo dobro vedo, da je prišlo do razkola le radi male grupe — da je ostalo članstvo zbora bilo na en ali drug način napačno informirano, da ni izstopilo, odcepilo pravzaprav iz zlobe, pač pa radi mahinacij teh prekucaških elementov v zboru. Uredniku "Enakopravnosti" je dal tisto priznanje katero mu je šlo. Ljudje so pa z aplavzom in živo besedo povedali kaj mislijo o takim početju in njegove strani.

Po govoru sta "Zarja" in "Cvet" skupno nastopila s pesmijo "Svoboda". Nato odmor in igra.

bila udeležba jako slaba. Kaj je vzrok? Morda nestrankarstvo, mogoče izjava druš. "Bled", da se ne bo udeleževalo priredb drugih skupin, znabiti cerkev ali siabi časi? Moje mnenje je, da vsaka teh reči nekoliko, najbolj pa to, ker so gotove o sebe pri "Bledu" bolj naklonjene cerkvi kot pa delavskemu gibanju. Ako hočemo napredovati in se razvijati, je potrebno, da so naše organizacije tako prirojene, da odgovarjajo duhu časa. Če bi sedanji člani "Bleda" hoteli slediti principom, katere so mu dali ustanovitelji pred več kot dvajset leti, bi se bolj nagibali na levo, to je, skušali bi sodelovati s soc. klubom, kar bi pomenilo boljši uspeh priredb obeh organizacij. Klub je smisel take kooperacije z "Bledom" gojil in jo ponudil, toda odziv ni bil ugoden.

Ker je bil spored prošle "Bledove" priredbe, kot že omenjam, prvovrsten in vreden udeležbe, mu priporočam, da jo ponovi ter se posluži malo več oglašanja, da zanjo zainteresira občinstvo.

Te svoje misli sem napisal z dobrim namenom koristiti "Bledu".

Frank Podboy.

Od nas in o nas

Collinwood, O. — Dva dni je razsajal svežni vihar po Clevelandu. Človek bi mislil, da so najeli sneg in zamete republikanci v metropoli, da se maštujejo nad klubovo "Zarjo". Snežni zameti naj bi pregreli dohode v Slov. nar. dom na Zahvalni dan, ko je originalni pevski zbor "Zarja" imel svoj koncert. Vreme mnogo pivila, včasih vsaj, na poset priredb. Tokrat se je videlo, da delavska solidarnost lahko klubuje tudi elementom. Nasprotiki so želeli polom, malo ljudi — ali ni se zgodilo po njihovi želji!

Pravijo, da Šiškovčevi učenci ne znajo šteti (?). Pa znajo. Rekli so: Vsi stoli so zasedeni razen enega. To je bilo na Zahvalni dan. Manjkal je Barbiča, ki je vozil karo po St.

Jane Fradel.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR LETNIK 1931 JE IZŠEL

Zopet je pred vami knjiga, ki je v ponos slovensko-ameriški literaturi!

Po opremi in vsebini je vredna več, kot pa ji je regularna cena. Stane, vezan v platno, kot običajno: Posamezen izvod \$1, pri večjih naročilih popust.

Za stari kraj posamezen izvod \$1.12. Izmed zanimivih spisov v Koledarju navajamo.

RAJSKA DOLINA V KALIFORNIJI. Zgodovinski spis o slovenski koloniji, katero je ustanovil in vodil duhovnik Jeram. Spisal Ivan Molek.

SLOVENSKI DOMOVI V ZED. DRŽAVAH. Statističen pregled slovenskih dvoran in domov, prvi te vrste. Priredil Fr. Zaitz.

SAM. Slika iz bojev italijanskih delavcev proti fašizmu. Spisal Angelo Cerkenik.

KREOLA, daljša povest, spisal Tone Seliškar.

BREZ DELA. Socialna povest iz plasti ameriških brezposelnih delavcev. Katka Zupančič.

PO SEJI. Slika mizerije. Spisal Joško Oven.

MUTEK ANDREJ. Povest o človeku, ki je čutil in želel razumevanja, pa mu ni bilo dano. Spisala Ana P. Krasna.

TU-TUT-TUUU, HELENA. Povest iz večje slovenske naselbine v Ameriki. Spisal Ivan Jontez.

NA POLJU ČASTI. Črtica z bojišča. Napisal Jakob Zupančič.

KADAR SE PLAZIJO SENCE. Analiza razmer. Spisal Tone Slabe.

MODERNI BOGOVI. Članek. Spisal Louis Beniger.

DOSTOJEVSKI. Članek. Spisal Bratko Kreft.

ZGODBA O DVEH REVNIH IN O BOGATEM KMETU. Spisal Ivan Vuk.

POSLEDNJE SREDSTVO: Povest o fajmostru v hribih, ki si je v stiski pomagal z otvoritvijo gostilne kar v zakristiji. Spisal Petzold, prevel Klopčič.

DOGODBICA ZA OTROKE. Spisal L. N. Tolstoj.

PISMO S TROBENTICO. Povest iz strelskih jarkov. Ortner-Klopčič.

KALIFORNIJA IN NJENI JUGOSLOVANSKI NASELJENCI. A. Kastelic.

V VELEMESTU. Anton Garden.

Razen teh spisov vsebuje koledar mnogo lepih pesmi, informativno gradivo, članke, opise ter veliko izbranih ilustracij.

Naročite si koledar takoj, če mogoče po več izvodov skupaj, da nam zmanjšate pošiljalne stroške.

OB 20-LETNICI OBSTOJA PRIREDI DRUŠTVO "VODNIKOV VENEC" ŠT. 147 S. N. P. J.

za svoje članstvo in prijatelje

domačo zabavo z govori in petjem

v soboto večer 6. dec. v spodnji dvorani S. N. D.

CLEVELAND, OHIO

Plesne komade igra "Sadar" orkester.

Na sporedu govor predsednika društva Antona Jankoviča in Joseph Siskoviča, člana gl. odbora SNPJ., nadalje petje domačega moškega kvarteta itd.

Cenjeno občinstvo iz Clevelanda vabimo na obilno udeležbo. Dr. "Vodnikov venec" so ustanovili člani, ki so radi prepevali in bili veseli. Ta tradicija je v društvu še vedno ohranjena. Kadar se gre za tako napredno in koristno stvar v naselbini je naše društvo vedno med prvimi.

Da ne bo ta večer suhe, je daroval naš aktiven in zaveden član Louis Erke poln sod dobre kapljice.

Pridite in se zabavajte z nami!

Po volitvah v Penni

Herminie, Pa. — Letos, v največji ekonomski krizi, kar jih je še bilo v tej državi bi človek mislil, da bo delavstvo izbralo prvo priliko — prve volitve, ter obsodilo stranko slova in stranko mule ter poslalo v kongres vsaj kakih deset socialistov in mnogo v zakonodaje države.

Pa se je dogodilo kot običajno. Ljudstvo je 4. novembra glasovalo po večini za demokrate, pred dvema leti pa za enako večino za republikance. Tako gre od volitev do volitev zlat pod republikanec, drugič pod demokratsko kap. V vsakem slučaju se premoči, pa ga nič ne izuči.

Izgleda, da delavci še niso dosegli polnoletnosti. Kadar postanejo kot razred 21 let stari, pa bodo zreli, da prevzamejo bogatstva, ki so jih sgradi, ter jih upravlja sebi v prid.

Kriza je v državi. Stotisoče delavcev čuva dan za dnem, pa ga ne dobe. Tisoče delavcev in njihovih družin prezeba. Drugi tisoči stoje v vrstah in čakajo, da bodo nekaj juhe ter kruha. Ali ne kriče take razmere po obsodbi sedanjih strank — republikanske in demokratske —, ki znata zastopati samo interese izkoriščevalcev?

Socialisti imamo takozvan minimalni program, ki bi bil delavstvu, če se ga bi začelo izvajati, v silno pomoč. Pa se dobe ljudje, ki pravijo, da je socializem prepočasen... So za hipo-revolucijo, ob enem glasujejo za republikance ali demokrate. Tako tolejšo po glavi samega sebe.

V nedeljo 23. nov. je zborovala v Pittsburghu ekskutiva soc. stranke države Penn. Na zborovanju sta bila tudi novoizvoljena člana v pennsylvanski zakonodaji, sodrug Darlington Hoopes in sodružica Lilith Wilson. V svojih govorih sta alikala svoj načrt za delo v zbornici. Ne bosta skušala prodreti z geslom, "vse ali nič", ali "socializem jutri", nego bosta vložila predloge, ki so danes za delavstvo te države življenjskega pomena. Med drugim bosta delovala z vsemi močmi za sprejem penzijske postavke za državno podporo brezposelnim delavcem, za zdravniško oskrbo in bolniško podporo delavcem, ki si napolnijo bolezni pri nevarnih in ne-zdravih delih, za izboljšanje odškodninske postavke, za ukinjenje sediščne postavke, in za ustanovitev kooperativnih denarnih zavodov, ki bi pripomogli delavcem in farmerjem do posejili po nizki obrestni meri. Predlagala bosta stroge kazni za podjetja, ki ne bi določevala svobode govora tudi v Penni, da se ne bodo več dogajali slučaj, kot pred prošlim 4. novembrom, ko je policija v Pittsburghu aretirala socialističnega govornika kandidata James H. Maurerja, zato, ker je hotel govoriti na stopnicah okrajne palače, dasi nekaj dni prej republikanskega kandidata za enak "prestopke" ni nadlegovala.

Samo dva delavska zastopnika v prihod par sto republikancev in demokratev ne bosta dosegla vsega, toda zbornica bo o njunih predlogih prisiljena razpravljati, listi bodo pisali o tem, in kakor se je svedelo, posreduje Maurerju, ko je o bil edini socialistični poslanec, spravi tako kako svojo predlogo, tako bosta tudi ta dva socialisti lahko forcirala kapitalistične "delavske prijatelje", da pokažejo barvo. Socialistična stranka v Penni je v ta namen izbrala posebnega žur-

HOOVERJEV KABINET "BLAGOSTANJA"

Na sliki je predsednik Hoover s člani svoje "inženirske" administracije, ki tako vzorno vodi ameriško notranjo in zunanjo politiko, da je zagazila državo v eno največjih depresij v zgodovini. Vsi člani Hooverjevega kabineta, so bogataši, nekateri med njimi multimilijonarji. Na sliki od leve na desno, sedeči, so, Andrew R. Mellon finančni tajnik; Charles Curtis, podpredsednik Zed. držav; predsednik Hoover; Henry L. Stimson, tajnik zunanjih zadev, ali kakor ga imenujejo, državni tajnik; Patrick J. Hurley, vojni tajnik. Gorja vrsta od leve na desno, Robert P. Lamont, trgovski tajnik; Ray Lyman Wilbur, tajnik notranjih zadev, ali uradno notranji tajnik; William D. Mitchell, generalni pravnik; Walter F. Brown, generalni poitar; Charles F. Adams, mornarški tajnik; Arthur M. Hyde, agrikulturni tajnik, in James J. Davis, delavski tajnik. Tudi delavski tajnik je milijonar. Pri volitvah 44. nov. je bil izvoljen za zveznega senatorja v Penn. sylvaniji zato je Hoover dne 27. novembra imenoval drugega na njegovo mesto.

nalista ali poročevalca, ki bo seznanjal tisk s socialistično stališču, kako se zadržuje posamezni poslanci v razpravah o predlogih, ki so v korist ljudstva, in v ozihi, ki so v prid privatnih interesov.

Po tej seji se je vršil banket, kateremu je predsedoval sodrug Stark. Med govorniki so bili poleg Hoopesa in sodružice Wilson profesor ekonomije na Pennsylvanski univerzi Maynard Krueger, dr. Van Essen in več drugih.

Hoopes in Wilson sta pojasnila, kako so socialisti v Readingu v zvezni dom določili več desetletij uspehi, da imajo sedaj večino volitev. In kar je mogoče v Readingu in Milwaukeeju, je mogoče tudi drugje.

V Penni smo vodili precej živahno kampanjo tudi v drugih okrajih, ne le v Readingu, toda ne dovolj močno, da bi mogli odvzeti kapitalističnim kandidatom volice v toliki meri kakor so storili socialisti v Readingu. Razdanih je bilo tisoče letakov, imeli smo precej shodov, socialistična stranka je večkrat najela za svoje govornike radio-postaje, ampak kapitalistični kampanjski fondsi so obrnili pozornost ljudstva končno na osebe ter stran od krize. Šele dan po volitvah so se zopet zavedli, toda glasovi so bili oddani in rezultat objavljen.

Zdelom gremo dalje. Mi hočemo, da postane naša stranka močna v vsi Pennsylvaniji, kakor je v Readingu. V ta namen je potrebno, da sodelujejo posebno s strankinimi lokali ter okrožnim (county) organizacijami tudi naši sodrugi. V našem okraju se vrše seje county S. P. organizacije vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. pop. v Columbia Hall, Ottoman Street v Greensburgu. Prihodnji mesec se bo seja bržkone vršila v Odd Fellows Hall, ki je istotako na Otoman St. blizu P. R. K. postaje.

Spriznamo se z resnico, da moramo poseči v aktivnosti, če hočemo delavskih zmag. Pravijo, da kdor hoče živeti, mora tudi delati. Socialistična stranka pa pravi, da naj vsakdo, ki dela, živi KOT ČLOVEK, ne kot suženj ali berak. Kdor je za človeško življenje delavec, naj postane aktiven v socialistični stranki ter deluje za njen program.

Anton Zornik.

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrugi, ljubite redno na seje in pridobivate mo novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

Jubilej druš. št. 33 SNPJ

Ambridge, Pa. — Na Zahvalni dan 27. nov. je imelo v Hrvatski dvorani slavnost 25-letnice društvo "Naš dom" št. 33 SNPJ. Bilo je več muzikalnih točk, par deklaracij in govori.

V imenu ustanoviteljev društva je govoril John Maletich, pred njim pa predsednik druš. Louis Uhernik. Sprednji je vodil društveni tajnik C. F. Grosdeck. Zastopnik srbskega bratstva društva je govoril o sedanjem položaju, o izkoriščanju delavstva in o potrebi združenja. Dejal je, da do združenja glavni odbori ne bodo privredili, ker jim je samo za korita. Govoril je kot komunistični agitator. Zastopnik druš. HBZ. pa je apeliral, da naj se Jednota varuje "komunističnega otrova" (strupca), kakršni razseda zdaj HBZ.

Burgess Caul je imel le kratek nagovor, v katerem je želel društvu vse najboljšo. Nadalje so govorili alderman L. J. Grosdeck, ki je bil državni tajnik, Geo. Smrekar, direktor odbora SNPJ, Anthony Grandovec, predsednik angleškega poslovalnega druš. Reveliers in več drugih, zaključil govor pa je imel predsednik nadzornega odbora SNPJ, Frank Zaitz. S tem je bil zaključen prvi del sporeda, v drugem delu pa so igralci iz Canonsburga vprizorili tridejansko veseligrso s petjem "Moč uniforme".

Udeležencem je spored ugajal. Igralci iz Canonsburga so nalogo dobro izvedli in povzročili mnogo smeha. Udeležba je bila primerna, ali bila bi vsekakor boljša, da bi snežna nevihta prejšnji dan pokvarila potov, valed česar okoliške naselbine niso bile dobro zastopane.

Poročevalec.

Diskuzija o taktiki v klubu št. 1 JSZ.

Chicago, Ill. — V petek 28. nov. se je vršila v klubu št. 1 diskuzija o vprašanju taktike. Kako jo izboljšati, v čem spremeniti, da čimbolj po-jačamo delavsko gibanje med ameriški Slovenci. Referate so imeli Lotrich, Garden in Owen. V diskuziji so sodelovali Godina, Aleš, Justin Saitz, Počilec, Pogorelec, Udovih in drugi. Razpravi je predsedoval Fr. Zaitz od odseka, ki aranžira v klubu predavanja in diskuzije.

Udeležba je bila obilna. Vsi go-vorniki so stvarno posegli v predmet razprave, zato ji je članstvo dalo sledilo. Isprevideli smo, da z našo taktiko ni ničesar narobe vzle temu, ker se vedno v bav-bav.

da delajo naši sodrugi in v tem napa-ke. Naši aktivni klubi beležijo dobre uspehe in njihove priredbe imajo letos skoro v vseh slučajih večko večje udeležbe kot običajno.

Diskuzija se nadaljuje na prihodnji seji. S. Bernik bo prvi referant, ki bo podal sliko priredbe kluba št. 1 in pa svoje mnenje o vprašanju, koliko naj ima klub št. 1 dramskih predstav in koncertov ter drugih priredb, da bodo čimuspšejnše. — P. O.

JSZ na priredbi YPSL

Chicago, Ill. — V nedeljo 7. decembra priredi Circle No. 1 YPSL (socialistična mladinska liga) v Delavskem liceju (Labor Lyceum, znan tudi pod imenom Douglas Auditorium) na So. Kedzie in Ogden Ave. slavnost mednarodnega pobratinstva, na kateri soletujeta tudi klub št. 1 in klub št. 20 z North Side. Angleški dramski odsek kluba št. 1 vprizori Upton Sinclairjevo dramo "The Machine" v treh dejanjih, srbski sodrugi bodo izvajali pesne točke ob spremljanju svojega tamburaškega zbora, poseben kvartet bo igral ruske skladbe, pevski zbor bratske organizacije Workmen's Circle, ki šteje 200 pevcev in pevk zapoje nekaj delavskih pesmi, Dunbarjev moški kvartet bo zavel nekaj zamorskih melodij, in iz tega vidite, da nudi ta priredba bogat spored — skoro predlog za eno dan. Vstopnina je samo 25c.

Veliko prepričan

Cleveland, O. — Pri nas na "jutrovem" smo zelo "aktivni". Kmalu bomo imeli več pripravljen kot pa je ljudi. Prepričanja se merijo npr. lahko tudi v vprašanju, da-li se naroči sliko pokojnega Jožeta Zavertnika. Nekdo recimo dobi priliko, da odloči pa se odloči. Pol tukaj, pol tam, on predseduje in se lahko obrne z izrekom tu ali tam. Ne more. Se nič ne odloči.

Ljudje so, ki so bili nekoč socialisti. Tudi V. Grill je bil član. Ali je res tako težko imeti ter DRŽATI prepričanje?

Klubu groze. Je navada, da klubom radi groze. Se nič ne bojimo, ker ne verujemo v bav-bav.

Nekdo je mišljenja, menda nalašč tako pravi, da bi ga socialisti obesili. Tega sam ne verjame. Ampak tako govori, da kaj reče zoper socialiste. Bilo bi koristno, če spoznate, da so socialisti zato v delavskem gibanju, da se bore za koristi vseh delavcev. Socialisti so ljudje, vodijo človeško delo in se ne ukvarjajo s praznimi besedičarji o "obešanju". — S.

Klubova priredba v Strabane odložena

Strabane, Pa. — Klub št. 118 JSZ. je valed slabih razmer in drugih vzrokov odložil prireditev, katere se bi imela vršiti v soboto 27. decembra, za nedoločil čas. Razmere sedaj niso ugodne za uspešnost veselice, pa tudi drugih zabav je dosti, in končno, od časa do časa se v naselbinah dogaja, da simpatije občinstva niso s klubom v zadostni meri.

Spominjam se, ko je svoječasno klub št. 49 v Collinwoodu enako navedel vzroke za preklic svoje priredbe. Toda časi se menjajo. Nedavno se je zopet zavezal, najel dvorano, spravil na oder primeren program, udeležbo pa je imel tolikšno, kakor le malokatera prireditev v Slov. del. domu. Pred letom dni bi bilo to nemogoče.

Socialistični klubi so ustanovljeni, da delujejo za delavske interese. To je edina njihova naloga. Vzlic temu imajo med delavci nasprotnike, bodisi valed osebnosti, raznih zamer ali pa nevednosti. Ampak take okoliščine niso trajne. Za dežjem pride solnce.

Louis Bartol, tajnik.

Oni so že "bili"

Cudoy, Pa. — Od kje izvira vse to gorje, ki tepe delavski razred? Z neba morda? Od oblasti? Ali pa so ljudje sami krivi, da jih tepejo težke razmere?

Poslednje je res. Ljudje delajo razmere, ljudje napovedujejo vojne, koljejo se ljudje, izkoriščajo se ljudje, — torej je krivo vsega zla ljudstvo.

Socialisti ga hočejo odpraviti s tem, da naučijo narod misliti in delati vsmu ljudstvu v prid. Pa se ljudje oranje — ker so nevedni in ne razumejo, da s samimi sebi pletejo bič dalje.

Govorijo z ljudmi, pa ti pripovedujejo, da so že bili socialisti, da so že sino veliko storili za delavsko stvar. Ali ko take "socialiste" dobro preštudiraš, vidiš, da so goši, ki epajajo za demokratskimi in republikanskimi politikami. Sami sebi lažejo, da so bili socialisti in agitirali v delavskem gibanju, v praksi pa služijo kapitalistični politiki. Nevednost delavskega ljudstva je kriva tudi sedanjih krizi. Kdor hoče, ima zadostaj prilike, da se izpametuje in postane resničen socialist. — A. Shaffer.

Sodba o "Zarji" iz Johnstowna

Johnstown, Pa. — "Zarja" je zopet triumfirala, je zapisal potečaški žurnalist spreminjajočih se prepričanj v "E." dne 24. novembra. Naslov bi se lahko pravilno glasil "Sraka se je ojašala s pavovim perjem".

Ne nasprotujem nobenemu pevskemu zboru. Veseli me uspeh vsakega, kajti sem eden oih, ki iskreno želim razmah naš kulture. Da pa more društvo — pevsko ali kakršno koli, pričakovati zaslonbe in dobrohotnosti, mora biti pošteno v svojih sremiljenjih in taktiki.

Verjamem, da ima Cleveland izborne pevke iz diletantske moči. Verjamem, da se mnogo trudijo in da je njih poštvovalnost velika. Ne verujem pa, da bi mogla odcepljena "Zarja" s svojimi republikanskimi rodoljubi obdržati lepoto originalnega perja. Oskubenemu pavu zraste novo PAVOVO perje. Klubovi "Zarji" so popuili nekaj lepih peres, toda je še vedno "Zarja". Izgubljene moči nadomešča z novimi.

Sodrugi in prijatelji klubove "Zarje" širno dežele se ne dajo vjeti v mreže pojasnil in demagogije, ki jo objavlja predvsem "E." proti klubovemu zboru. S svojo glasumsko pisavo ljudstvu ne bodo natresli peska v oči. Vsakemu je jasno, da je bila "Zarja" odsek kluba št. 27 od začetka, pa če se tisti, ki trdijo obratno in so celo tožili raditega, na glavo postavijo, in istotako njihov advokat s sodnikom go vrhu.

Ce bi nezadovoljna skupina hotela svoj zbor, naj bi si ga ustanovila ter mu dala ime. Toda ona hoče ime originalnega zbora in pa še imovino po vrhu. Gorostasna laž je, da more kak klub delati profite s svojim pevskim zborom, to je, z nastopi pevcev. Vsa zbor potrebuje za svoje vzdrževanje denarne prispevke ali pomoč v kakršnikoli obliki. Člani pevci in člani kluba morajo dostikrat napeti vse energije, da premagajo izdatke. Imam v tem 20-letne skušnjaje in mi je znano, kako delajo pevski zbori "profit" z nastopi pevcev. Ali so člani kluba št. 27 držali roke križem, kadar je imela "Zarja" koncerte? To premislite, pa bosta videli, koliko klub dolguje svojemu pevskemu zboru v gotovini in drugem.

Rajše bi popravili svojo zmotno in priznali, da ste storili klub št. 27 veliko krivico. Klub je bil originator "Zarje". Bil je ponosen narvo ter jo negoval kot ljubko hčer. Spriznajte se s klubovo "Zarjo" in kateri ste pevci radi petja, stopite spet v rjca zbor, pa vas bo naš delavski narod zopet vzljubil. — X.

Anton Zornik

HERMINIE, PA.
Trgovina s mehanim blagom.
Poči in pralni stroji na
posebnost.
Tel. Herminie 2221.

Popustljivost klubove "Zarje"

Cleveland, O. — Neki dopisnik v eni prejšnjih številkih tega lista vprašuje, če bi sploh prišlo do tragičnega razkola v "Zarji", ako ne bi nekateri njeni aktivni člani — posebno voditelj te skupine — presedlali iz nevtralnega ter delavskemu gibanju prijaznega konjička na republikanskega slona. Najprvo so ugotovili, da je socialistična politika narodu kvarljiva, in da bi Slovenci v Ameriki sploh ne smeli tritati svojih energij s strankarsko politiko. Več let so pridigali ta svoj neiskreni evangelij, in ves čas so se pripravljali za skok v republikansko stranko. Storili so ga in rekli, da se narod probuja, narod nam sledi, narod se bo uveljavil, delavstvo si bo priborilo pravice z organiziranjem v republikanski stranki.

Največ vsled te politike je bil vprizorjen razkol pri "Zarji". Eni, ki so se ločili, so mislili, da postopajo dobro. Drugi so vedeli kaj nameravajo in hočejo. Zazdelo se jim je, da je klub št. 27 samo še senca, brez sposobnosti za boj, brez zmognih članov, da je v naselbini diskreditiran in da je zgubil vsak vpliv.

Pa ni šlo gladko. Klub je po razkolu zbor ohranil, dobil mu je na mesto odstopivših novih pevcev in pevk in nadaljeval z vajami kot običajno. Odstopila skupina ni hotela takega konca. Bila je prepričana, da so oni "Zarja", poslovali so pod tem imenom, zahtevali od kluba note, blagajno in drugo imovino pevškega zbora, in grozili s sodnimi koraki. Klub se ni udal. Nato so predlagali, da klub lahko obdrži imovino, ako prepusti ime novemu zboru. Temu predlogu naravno ni mogel ugoditi, zato je novi zbor vložil tožbo za staro ime in imovino.

Klub št. 27 je delal za pevski zbor mnogo. "Zarja" je sporevala kot zbor in polagoma zasenčila klub, kateri je dobival ugled "usherjev" in barten-derjev, "Zarja" pa si je gradila sloves umetnikov. Dala je mnogo lepih koncertov in par oper. Izkazalo se je, da je kooperacija zboru koristna, ni pa bila toliko koristna klubu.

Sodrugi so dajali nečlanom JSZ. v Zarji mnoge koncesije. Ko bi svoj zbor vodili strogo po določbah pravil JSZ., ne bi bilo tožbe, ne stroškov, niti razkola v taki meri. Dajati koncesije je lepo, toda tisti, ki jih daje, navadno izgubi. Ljudje, katerim je delavsko gibanje zoperno, bodo v kritičnem momentu udarili po delavski organizaciji, da jo še bolj oslabe.

Sodrugi v Clevelandu so v tej krizi lahko spoznali, da so bili premalo aktivni socialisti, pa morda preveč "Zarjani". Radi ljubega miru so popuščali. Ljudje, ki so zahtevali tako rezerviranost in nevtralnost, so se pred prošlimi volitvami vrgli na vso moč v agitacijo za stranko ameriškega kapitalizma in

Hooverjeve prosperitete — in s tem so dali sodrugom nekaj šole ter nauk, da se rezerviranost in tolerantnost v taki meri socialistični organizaciji ne izplača.

Klub št. 27 mora zopet postati aktiven, vpliven in najmočnejši klub v JSZ. In kot tak naj gradi iz svoje "Zarje" DELAVSKI pevski zbor. Spor, ki ga ima, mu dokazuje, da v kulturi ni takozvane "nevtralnosti". In dokazuje tudi, da občinstvu ni mnogo za kulturno "nevtralne" organizacije. Priredbe klubov in njihovih odsekov naj bodo vzgojevalne, naj bodo KULTURNE, toda v VSAKEM SLUČAJU morajo biti obenem tudi SOCIALISTIČNE priredbe. — Pionir.

Počitniške litanije

Cleveland, O. — Vpredzadnjem Proletarcu sem prebral račun pod naslovom "Moje osebne ambicije". Stvar bi bila smešna, če se ne bi šlo za denar organizacije, katerega se je tako rekoč podarilo enemu členu, da se je lahko zabaval po deželi. Kar se tiče agitacijske vrednosti njegove ture za jednoto, je bila pod ničlo, četudi se je vršila v vročem poletju. To bi prizadeti Čikažani lahko vedeli sami. Kar jim je zaupan denar organizacije, naj njemu ravno kakor s svojm, pa bomo prijatelji.

Račun je zanimal tudi druge. "Kaj takega pa še ne", je rekel nekdo, hudomušno pa je brž zložil "litanije". Morda bodo "razveselile" tudi vas. Glase se.

Ki je za nas počitnice vzeli.
Ki je za nas na Pike's Peak plezal.
Ki je za nas muzeje ogledal.
Ki se je za nas v Niagaro Falls vozil.

Ki je za nas otrokom sodo-vo do kupoval.

Ki je za nas napitino dajal.

Ki si je življenje na naše stroške zavaroval.

Ki se je za naše stroške 14 tednov prav dobro imel.

Litanije si na željo lahko sami podaljšate. Še Tonetu Grdinu se je račun dopadel, kajti tudi on je velik potoval — po cele mesece za KSKJ. Na konvenciji v Pittsburghu so mu dali v povrnitev njegovih potnih stroškov tisočak ali tiva, na konvenciji v Waukeganu so pa bili že mnenja, da jim je čisto vseeno, če Tona še potuje ali ne. Ta "naš fat" si je vzel svojo turo res "globoko k srcu", blagajno pa menda smatra za "fri lunč narvo" kakor smo ga včasih pozvali v nekaterih krajih (bilo je to še pred prohibicijo). Mi smo o tisti aferi precej slišali od delegatov, nismo si pa predstavljali reči v taki obliki. Tudi tisti, ki so dozdaj mislili, da se gre samo zaradi osebnosti, so zdaj drugega mnenja. — J. P.

Svoboda v svobodni deželi

Od nekod. — V prošli volilni kampanji so se med drugimi vrtili i socialistični shodi. Sklicali smo ga tudi pri nas. Shod bo torej, socialistični shod.

Delavci-hlapci so šli skrivoma k bosu in mu zaupali, da bodo socialisti imeli shod. Kje? Kdo agitira zanj? Dobil je pojasnila. Pozval je je do-tičnike predse: "Kaj niste zadovoljni z razmerami in s to deželo?"

Taki pozivi ostrašijo delavce, ni jih na shod, ni jih na socialistične priredbe, ne upajo si čitati socialistične liste. To je svobodna dežela? Kje. Dopis sem naslovil od nekod ravno zato, ker to ni povsod svobodna dežela. Skoro vsi manjši industrialni kraji terorizirajo mišljenja delavcev s pomočjo svojega špijonskega sistema. Le v velikih mestih, kjer je preveč ljudi skupaj, da bi drug drugega tožarili, se delavci lahko svobodneje gibljejo. — S. S.

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

DECEMBER.

DETROIT, MICH. — Dramska predstava pevškega zbora "Svoboda" odsek kluba št. 114 JSZ. v nedeljo 14. dec. v Slovenskem del. domu.

BRIDGEPORT, O. — Dramska predstava in veselica kluba št. 11 v soboto 27. dec. v društveni dvorani. Naslednji dan konferenca JSZ. istotam.

BRIDGEPORT, O. — Konferenca klubov JSZ. in društev Prosvetne matice v nedeljo 28. decembra.

CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 v sredo 31. decembra v Lawndale Masonic Temple.

JANUAR 1931.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 25. januarja dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.

FEBRUAR.

CHICAGO, ILL. Varijetni program v dvorani SNPJ. v nedeljo 22. februarja. Izvaja ga mladinski odsek kluba št. 1 v angleškem jeziku s sodelovanjem drugih klubovih odsekov.

PITTSBURGH, PA. — Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice v nedeljo 22. feb. v Slov. domu.

MAREC.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 22. marca dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.

APRIL.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 26. aprila koncert "Save" v dvorani SNPJ.

DETROIT, MICH. — Operna predstava pev. zbora "Svoboda" odsek kluba št. 114 JSZ. v nedeljo 26. aprila v Slov. del. domu.

MAJ.

CHICAGO, ILL. — Prvomajska slavnost kluba št. 1 v petek 1. maja v dvorani SNPJ.

(Tajnik klubov prosimo, da nam sporočijo datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

Knjiga ljudstva

LETNIK 1931

za ljudstvo

Ameriški družinski koledar je po vsebini in duhu posvečen zatiranim in bednim.

SODELUJTE PRI RAZPEČAVANJU TE KNJIGE.

Ima kot literarno delo prvenstvo med jugoslovanskimi koledarji. Posamezen izvod, vezan v platno, \$1. Pri večjih naročilih popust.

Bogata vsebina

BOJ PROTI KAPITALIZMU

Naši nasprotniki nam čestokrat svetujejo, da naj se borimo proti kapitalizmu, "namesto da vseprek kritiziramo". Tudi urednik "E." je nam naslovil tak nasvet. Zapisal je, da v Proletarcu ni drugega kakor zmerjanje od prve do zadnje strani. Pravi, da bi bilo boljše, če se bi borili proti kapitalizmu.

Kaj pravzaprav je kapitalizem? Izgleda, da po mnenju naših kritikov so kapitalizem multimilijonarji kot osebe, in te naj bi Proletarec napadal. Kapitalizem je gospodarski sistem, v katerem razred posejdujočih izkorišča milijone neposejdujočih. Ta izkoriščevalni sistem si mora za svoje vzdrževanje iskati podpornike. Brez njih ne bi mogel imeti vlade. Mi se borimo proti takemu sistemu tako, kakor je za socialistični list edino pravilno. Gre se za vprašanje, kdo naj ima ljudske množice na svoji strani. Zdaj jih imajo kapitalisti s pomočjo svojega časopisa in svojih političnih mašin. Naša dolžnost pa je, da delavstvu kažemo republikanske in demokratske politike v luči resnice, in da lakaje ter ljudi privatnih ambicij kritiziramo po zaslugi. Verjamemo, da se lakajem in ambicioznostim to ne dopade, ali ne moremo pomagati. Mi se bomo borili proti sistemu izkoriščanja in drugih krivic naprej po naših metodah, ne pa tako, kakor nam svetuje političarji republikanske stranke v dnevniku, katerega je spremenil v glasilo kapitalistične politike. Je zelo čudno in nelogično, ako republikanski list uči socialističnega, kako naj se bori proti kapitalizmu.

Velik fašistični apetit

Program nemškega fašističnega papeža Adolfa Hitlerja določa med drugim raztegnjenost Nemčije, da bo veliko večja, kakor je bila pred svetovno vojno; poraziti in "okupirati" Rusijo; izgnati "mednarodni židovski kapital" iz Nemčije; brezobrestna posojila farmarjem (varljiva točka); zagotavljanje zaslužka delavcem (varljiva točka); odprava parlamentarizma; odvzete volilne pravice ženskam; prerogonje Nemčije v smislu "fašizma" (kar pomeni: militariziranje države); odprava "razrednih" (socialističnih) uni.

Hitler verjame v silo meča. Obožuje kajzerizem, in to pojasni, čemu je med njegovimi pristaši toliko bivših nemških princen in čemu so se okrog njega zbrali vsi kajzerjevci.

Kapitalisti ga podpirajo, ker jim bo z "mečem" odpravil neljube unije, ampak treba pomisliti, da je program na papirju čisto nekaj drugega kot pa program v praksi. Predno pride Hitlerjev program "s papirja v prakso", bodo rekli svojo besedo nemški socialisti, proti katerim se je zvezalo vse, kar je sovražnega demokraciji, svetovnemu miru in spravi med narodi.

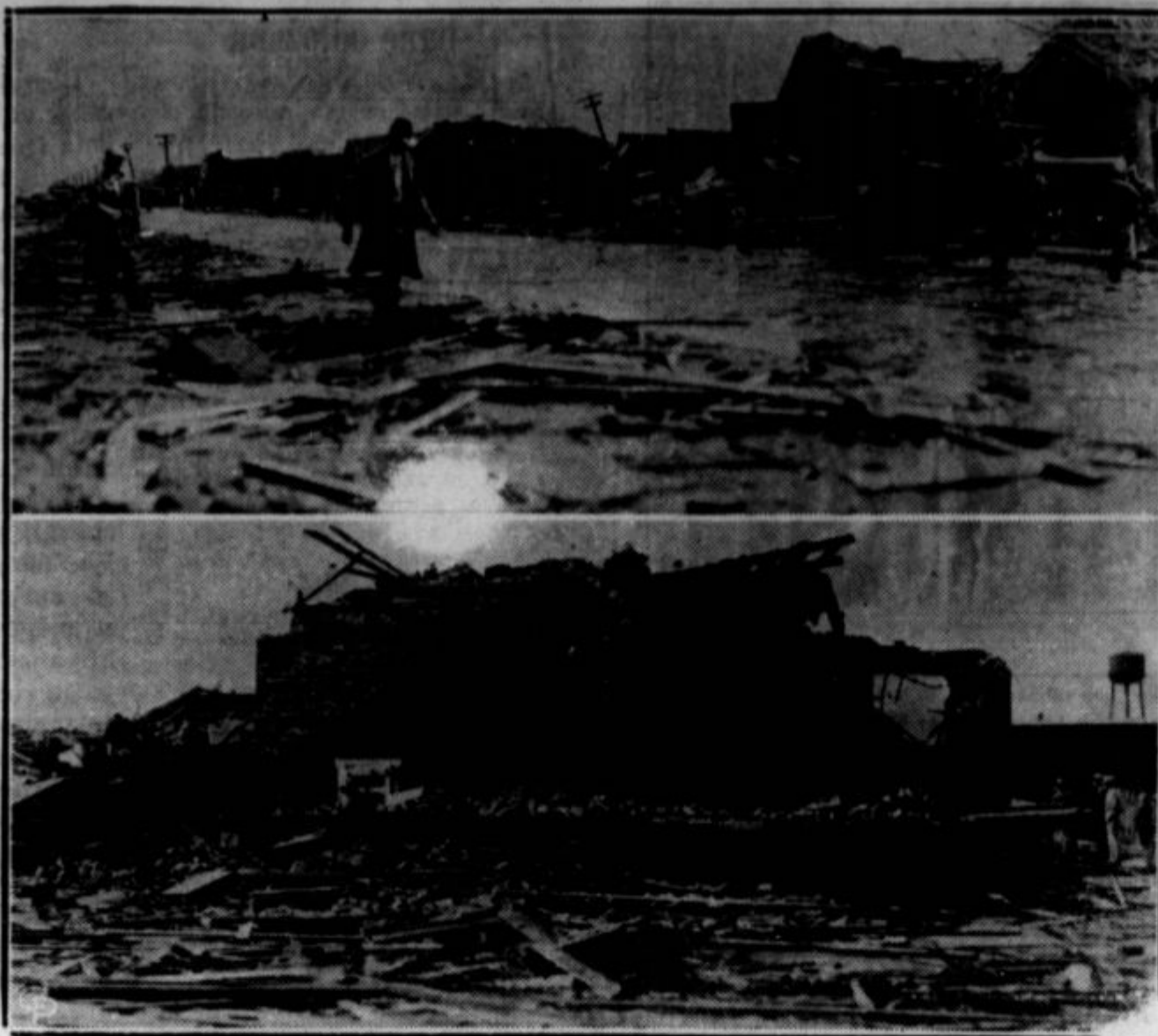
Poslednje čase se množe vesti, da je tretja internacionala v Moskvi zapadla fašistično nevarnost v Nemčiji in zato vpliva na svojo stranko, da naj bo proti socialistom omili in pripravi mnenje v svojih vrstah za sodelovanje. Žal, da so strasti sovražstva preveč razplamtene in ni upati na večje sporazume med obema skupinama. Medtem socialna demokracija v Nemčiji zagotavlja svet, da se ne misli umakniti, in če bo treba v obrambo republike sile, se je bo poslužila, samo da se prepreči fašistični teror.

POMNITE PIONIRJE

Na svetu je tisoče delavcev, ki so aktivni v delavskem gibanju vso svojo zrelo dobo, nekateri že 50 let in več. Prestali so težke boje, bili preganjani, zavrgli prilike v blagostanje, ker jim je bilo prepričanje več kot vse drugo. In so se vedno aktivni.

Predstavite si zdaj človeka, ki je morda pokukal v gibanje leto ali dve, in odstopa, zato ker ne bomo "nikdar ničesar dosegli."

UNIČEVALNA MOČ VIHARJEV. SLIKA IZ OKLAHOME

Dne 19. nov. je prišel nad Bethany, Okla., tornado, za seboj pa je pustil razvaline, kot jih vidite tu na sliki. Ubityh je bilo dvajset ljudi še več pa ranjenih. Tudi goščina škoda je velika.

Pismo o raznem

Zmaga socialistov v Avstriji pri volitvah. — Kako se bo razvijal položaj v Avstriji. — In pri nas? — Obisk vladnega predsednika, gen. Živkovića v Sloveniji. — Govori na banketu. — Nov spomenik Franciji v Beogradu.

Ljubljana, 12. nov. 1930.

Za vse politično življenje srednje Evrope so bile važne avstrijske parlamentarne volitve, ki so se izvršile v nedeljo 9. nov. Vsa Evropa je gledala na silno strankarsko borbo v Avstriji pred volitvami ter z zanimanjem zasledovala razvoj dogodkov. Zakaj v nedeljo naj bi se z glasovanjem državljanov pokazalo, ali so za namere hajmverovcev postaviti Avstriji diktatorja, ali pa so proti diktaturi in za demokracijo. Hajmverovci, avstrijska fašistična organizacija, delajo na tem, da se na nekaj parlamentarni način spravi vlado v skrajno desničarske roke, narkar bi bilo lažje izvršiti državni udar brez kake državljanske vojne in brez obetane "pohoda na rdeči Dunaj". V vladi, ki je pripravljala volitve, sta poleg klerikalcev s prelato Seiplom in vojnimi ministrom Vaugoinom na čelu sedela v vladi tudi dva hajmverovca-fašista. Eden teh dveh je knez Starhemberg, ki je notranji minister, torej minister policije. Klerikalci pa so najtesnejši zavezniki hajmverovcev. Vlada je bila torej že do polovice izrazito fašistična. Ta vlada si je prizadevala z vsemi silami, da zbije vpliv socialistične opozicije, da oslabi njene vrste ob volitvah in da se glasovi hajmverovcev ter klerikalcev (ki se lepo umerjujejo krščanski socialisti) pomnožijo. S tem bi sedanja vlada dobila zaupanje in bi lahko ostala na vladi ter nadaljevala s svojo protimarksistično gonjo ter pripravljala tla diktaturi.

In vlada se je vrgla na socialiste. Plenila jim je letake in časopise, oklicavala jih za pučiste in boljševike, kazala najeke kot izdajalce domovine ter preko policije iskala med socialisti orožje, ki da so ga socialisti nagrabili na kup za državni prevrat. Toda našli orožja niso nikjer drugje, kot pri obmejnih občinah, katerim pa je vlada svoj čas sama razdelila orožje za primer obrambe pred Madžari in Italijani, ki so po prevratu grozili, da vdorejo v Avstrijo. In vlada se je blamirala. Fašistični notranji minister knez Starhemberg je izjavil ob vsaki priliki, da je diktatura na pohodu in da se ne umaknejo hajmverovci z vlade, pa naj pokažejo volitve take ali take rezultate. Težji-

še političnega delovanja države da je v avstrofašizmu, ne v parlamentu, ki se poživljajo jo. Očitno je bilo vsem, da gre za uvedbo diktature.

In temu primerno je avstrijsko demokratsko ljudstvo odgovorilo na dan volitev. Krščanski socialisti in hajmverovci so ostali v manjšini, najboljši dokaz, da je sedanja vlada manjšinska vlada. SOCIALISTI PA SO IZŠLI IZ VOLITEV KOT NAJMOČNEJŠA STRANKA. — Od zadnjih volitev leta 1927 so pridobili celo enega poslanca več, tako da jih imajo v novem parlamentu 72, dočim so jih imeli pred volitvami 71. Krščanski socialisti so dobili samo 66 mandatov, hajmverovci-fašisti so dobili 8 mandatov (toda le 1 je bil izvoljen, ostalih sedem so dobili iz ostankov glasov). Poleg teh treh je dobil blok dr. Schobra (bivšega kanclerja, ki je postavil svojo listo) 19 mandatov.

Prebivalstvo je torej odgovorilo različno: za demokracijo, proti diktaturi. Socialistične vrste so se (v mandatih) celo okrepile. Padli pa so glasovi prelata Seipla, duševnega vodje avstrofašistov.

Zdaj je vladna kriza še oostrejša. Če se krščanski socialisti združijo le s hajmverovci, ne bodo imeli absolutne večine. Imeli bi le 74 mandatov, dočim bi imela opozicija 91 glasov.

Sedanja vlada je sestavljena iz krščanskih socialcev in hajmverovcev. Morali bi pritegniti še dr. Schobra, če hočejo dobiti večino. Toda Schober tega ne mara. Torej bi morala vlada odstopiti in vlado bi morali — po vsej pravici — sestaviti socialisti, ki pa bi si tudi morali združiti s kom. Toda s kom? Z bivšim policijskim direktorjem Schobrom? S Seiplom ali hajmverovci? S nikomur teh izdajalcev, ki se jih drži delavska kri in ki pripravljajo diktaturo, se socialisti združiti ne morejo za vlado. Tudi misliti ni mogoče o tem. Toda krščanski socialisti bi se morali zvezati s Schobrom. Schober ne mara. Kaj sedaj?

Vlada, manjšinska sedanja vlada pa ne misli odstopiti. Zadnje vesti poročajo, da misli vlada parlament novoizvoljenih poslancev takoj razpustiti ter razpisati za mesec nove volitve, do tedaj pa znova in še huje pritisniti na delavske množice in voo demokratsko javnost v Avstriji, da se hajmverovci okrepijo in da socialisti oslabijo. To se bo bržkone tudi zgodilo. Zakaj fašizem avstrijski ne bo hotel iti iz vlade, ker hoče prodirati dalje. Za seboj ima vojsko in civilno vojsko hajmvera — umakniti se

ne bo maral. Fašizem hoče položiti svoj škorenj na Avstrijo. Če pojde Avstrija to pot, bo izgubila ves ugled v svetu. Ni so zaman vse sosednje države z veseljem sprejele vest o volitvah, ki so se izrekle za demokracijo. Delavskih množic v Avstriji pa čaka nov naval avstrofašistov.

Kako bo odgovorilo delavstvo na ves ta pohod avstrofašizma, ni mogoče sklepati. Socialna demokracija ima v Avstriji disciplinarno članstvo, stranka je zgled organizacije. Zato je upati, da avstrijski delavci magari s ceno krvi ne bodo dovolili, da bi diktatura sedla na rdeči Dunaj in na republiko.

Nov Metitrovičev spomenik v Beogradu. — Dne 11. nov. so v Beogradu odkrili spomenik hvalenosti Franciji. Francija je bila med vojno zaveznica srbske države, jo podpirala z orožjem in vojniki ter denarjem, v zvezi je ostala zdaj tudi z jugoslovansko državo. O tej prijateljski zvezi s Francijo se govori stalno in vedno se s ponosom trkajo pri nas na prsa, da je Francija naša dobra zaveznica. Te zveze so vsekakor predvsem finančne; od francoskih finančnikov je prejela naša država mnogo posojil in zato je jasno, da smo odvisni od Francije in da tudi politično življenje naše države narekuje je Pariz. Na prijateljstvo s Francijo se sklicujemo že vsa zadnja leta. Odkrili smo v Ljubljani spomenik Napoleonu, ki je z orožjem zavzel slovenske kraje, v ta spomenik smo vzdali pepel neznanega francoskega vojaka, ki je izgubil življenje v boju s Slovenci — in zdaj slavimo ta spomenik ob vsaki priliki. — V Beogradu pa so (predvsem Srbi se posebej) za francosko pomoč v vojni odkrili spomenik hvalenosti francoski republiki. Na visokem kamnitem podstavku stoji velik kip kiparja Meštrovića. Odkritje je bilo seveda za Beograd slavnost prve vrste, prihitali so na slavnost tudi francoski odposlanci ter so prinesli kraljeviču Peterku red častne legije I. stopnje ter igrače: Peterku otroški avtomobil na električni pogon, kraljeviču Tomislavu zbirko vajakov, kopijo francoske vojske, najmlajšemu Andrejku pa krasnega konjčka. Lesenega.

Predsednik vlade v Sloveniji. — V nedeljo dopoldan 9. nov. je dospel v Ljubljano predsednik naše vlade general Živkovič, prejšnji dan pa so že dospeli nekateri ministri, ki so na inspekcijskem potu po Slove-

niji. Generala Živkovića, ki je prvi kot predsednik vlade obiskal Ljubljano, so sprejeli zastopniki oblasti in korporacij na postaji, nakar je odšel peš v hotel Union skozi spalir radovednega ljudstva ob sviranju dveh godb. Nato se je na univerzi vršila slavnostna seja mestnega sveta ob prisotnosti predsednika vlade, popoldne se je odpeljal z ministri proti Kranju in Kamniku, zvečer ob osmih pa je priredil v Unionu banket, na katerega so bili povabljeni razni zastopniki uradov, bivši in sedanji politiki, ljubljanski in mariborski škof itd. Po predsednikovem govoru so govorili razni udeleženci banketa. Med drugim je govoril prof. Sušnik za klerikalce, ki je govoril dokaj odkrito, potem je govoril predsednik Zveze slovenskih županov, neki Novak, ki je po uvodnem pozdravu takoj začel tarnati nad davki, ki jih nalaga vlada čez mero in je prošil za podporo vlade. Tarnal je nad davki in našteval procenke, ki jih terjajo od slovenskih kmetov, tako odkrito, da so nekateri glasno godrnjali. Novak je dejal med drugim, da tako ne bo moglo iti, da nam grozi propad itd. Potem je zelo navdušeno govoril dr. Kramer, ki je pozdravljajal novo vlado ter poudarjal, koliko je ta vlada že storila dobrega. H koncu bolj je govoril tudi tajnik ljubljanske delavske zbornice — Filip Uratnik. Poudarjal je, da kraljevska vlada omogoča strokovnim delavskim organizacijam, da zagovarjajo povsod svoje stališče. Svoj govor je končal z besedami: "Zato računam s soglasjem delavstva, ako se vam, gospod predsednik in gospodje ministri, najpriščneje zahvalim za vaš obisk in za veliko ljubeznivost, ki ste z njo vedno poslušali spomenice in zastopnike delavstva..."

Naslednjega dne je dopoldne sprejela vladi predsednik razne deputacije, popoldne pa si je ogledal razne urade in zavode v Ljubljani. Zvečer se je odpeljal nazaj v Beograd.

X. Y. Z.

Konferenca v Johnstownu

Iz urada zveze slovenskih podpornih in kulturnih društev za Johnstown in okolice.

Po sklepu prošle konference in na željo nekaterih društev se vsi v nedeljo 28. decembra ob 2. pop. v Slov. izob. domu na Franklinu skupno zborovanje v svrhu posvetovanja za nadaljevo dela pod okriljem te zveze, za določitve smeri in izvolitev novega odbora.

Društva naj za to zborovanje izvolijo zastopnike za decemberski seji po enega in lahko tudi več vsako. Namen Zveze je gojiti skupno delo v interesu posameznih organizacij in celote. Priobčite mesečno seznanj priredb v svrhu, da se datumi boljše porazdeljujejo in se s tem zagotovi priredilom boljši uspeh.

Valic dobremu namenu naše organizacije se je dobilo par ljudi, katerim je ta zveza napotila. Agitirali so v svojem društvu, da je od nje odstopilo in napravilo veselico na isti dan, ko je naše edino kulturno društvo obdržalo svoj koncert s tako bogatim sporedom, da bi morala biti naselbina na tak zbor ponosna. Zveza ne more nikogar prisiliti, da naj bo z njo, pričakuje pa vsaj, da ji nasprotniki ne bi delali sabotaže na način, s katerim škodojejo celoti in kulturnemu delu.

Johnstown z okolice je enotno okrožje kar se naše miselnosti tiče, ne vključuje Tire Hill. In v tem malem okraju je bilo manj kot 19 društvenih skupin, ki so večinoma pripadajo podpornim enotam in zvezi, kot SPPJ, JSKJ, JSKJ in SSPZ. Imamo klub JSZ, in pevsko izobraževalno društvo "Bled", ki deluje kot kulturna ustanova. Vse te organizacije vzdržujejo takorekto eni in isti ljudje, prelivajo se druga v druga, in zato je v njihovo korist, ako druga z drugo sodelujejo in si izkazujejo medsebojno naklonjenost.

Andrew Vidrich, centralni tajnik.

Članstvu kluba št. 27 v Clevelandu

Cleveland, O. — Prihodnja seja kluba št. 27 se bo vršila v petek 5. dec. v klubovi sobi s SND. Važne točke med drugimi bodo poročila odbornikov ter volitve odbora za bodoče leto. Člani, ki so zaostali z asamentom, so prošni, da ga poravnajo. Naprej za klub št. 27 in delavsko gibanje.

Karl Trnastic, tajnik.

Bi radi knjige? Predajte cenik knjig v tej številki "Proletarca".

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.

Spisal M. BEER.—Prevel C. ŠTUKELJ

(Nadaljevanje).

2. Potek dogodkov v meščanski kakor v fevdalni in antični družbi, kjer so si vedno nasprotovali in si nasprotujejo svobodni in sužnji, patricij in plebeje, baron in tlačan, cehovski mojster in pomočnik, kapitalist in proletarec, dokazuje, da je vsa človeška zgodovina od nastanka privatne lastnine zgodovina razrednih bojev, in da v teh enkrat prikritih, drugih odkritih razrednih bojih nastajajo ali nove družabne, lastninske in gospodarske oblike, ali pa se končajo s skupnim propadom obeh razredov. Med seboj se boreči razredi so nosilci nasprotujočih si gospodarskih interesov, lastninskih oblik in kulturnih ciljev. Mestni prebivalec (meščan), ki se je pečal z obrtjo in trgovino, se je boril proti fevdalnemu gospodu in vitezmu za meščansko lastnino, za svobodno trgovino in promet, za svobodno osebno razpolaganje z lastnino, za nacionalno državo. Z zmagovitim napredkom buržuazije prihaja osebna lastnina v vedno manj rok; proletarci so brez imetka, nimajo nobenega deleža na bogastvu svoje domovine, z druge strani postaja proizvajanje kapitala vedno bolj stvar skupnega sodelovanja, kapital postaja skupen produkt. Proletariat se torej ne more več boriti za osebno lastnino, temveč za družabno izkoriščanje skupno ustvarjenih produkcijskih sredstev in njihovih dobrin. Buržuazija je torej s proletarijatom ustvarila družaben razred, ki mora imeti za cilj odpravo meščanske lastninske oblike in upostavitve proletarske skupne lastninske oblike.

3. V tem boju delavskih razredov so torej komunisti pionirji gibanja. Oni so hkrati teoretiki in vedno na žrtve pripravljeni prvobiteltji proletarijata, ki se je prebuditel v razredni zavesti. "Komunisti niso nobena posebna stranka z ozirom na ostale delavske stranke. Njihovi interesi se ne ločijo od interesov celokupnega proletarijata. Ne postavljajo nikakih posebnih načel, po katerih bi hoteli oblikovati proletarsko gibanje." Komunisti poudarjajo skupne interese celokupnega proletarijata in celokupnega gibanja. Njihov namen je: strnjenje proletarijata v razred, strmolavljenje buržujskega gospodarstva, osvojitve politične oblasti po proletariatu. Povsod podpirajo

"vsako revolucionarno gibanje proti obstoječim družabnim in političnim razmeram. V vseh teh gibanjih poudarjajo kot podlago gibanja lastninsko vprašanje, pa naj zavzema več ali manj razvito obliko. Komunisti delajo končno povsod za zvezo in sporazumevanje demokratičnih" strank vseh dežel. Komunisti so odločno proti temu, da bi prikrivali svoje nazore in namene. Odkrito izjavljajo, da morejo doseči svoje namene le potem nasilnega strmolavljenja vsega dosedanjega družabnega reda. Vladajoči razredi naj trepečejo pred komunistično revolucijo; proletarci ne morejo v njej izgubiti ničesar razen svojih verig. Pridobe pa lahko vse svet. Proletarci vseh dežel, združite se!"

Kot socialnofilozofski dokument, ki obsega v mislih svoj čas, je ta manifest skoraj popoln. Velika strast in nenavadna intelektualna sposobnost sta združeni v njem. Leta študija ene najsmelejših in miselno najbogatejših glav so tu zgoščena v žaru ene najbolj živih duševnih delavnic. Ali dosledno premišljeno to delo ni. Sredi prvega odstavka na mestu, ki smo ga mi zgoraj navedli, slavi zgodovinsko delo buržuazije; v zadnjih vrstah istega odstavka pa pravi, da je "buržuazija brezvoljna in brezodporna nosilka napredka industrije" in še ostrejša je ta kritika v drugem odstavku, kjer obtožuje buržuazijo, da je lena: "Ugovarjajo, da bo z odpravo privatne lastnine prenehala vsaka delavnost in da bo nastopila splošna lenoba. Potem bi morala meščanska družba že davno propasti vsled lenobe; kajti oni, ki v njej delajo, ne pridobivajo, in oni, ki v njej pridobivajo, ne delajo." S tem hoče reči, da je buržuazija lena in da ne dela, in pravi manifest, da je buržuazija ustvarila večja čudežna dela kakor Egipt, Rim, srednji vek, in da je ona v komaj stoletnem razrednem gospodarstvu ustvarila bolj nakopičene in kolosalne produkcijske sile kot vsi prejšnji rodovi skupaj! Kako more razred, ki ne dela, izvršiti večja čudežna dela kakor ves antični in srednjeveški svet? In v drugem odstavku pravi tudi: "Biti kapitalist, se pravi, zavzemati v produkciji ne samo oseben, temveč tudi družaben položaj. Kapital je skupen produkt in se more spraviti v gibanje le s skupnim delovanjem mnogo članov, da celo v zadnji stopnji s skupnim delom vseh članov družbe." Torej se tudi buržuazija, nosilka kapitala z delom udeležuje produkcije.

To nasprotstvo pa je le navidezno. Marx je priznaval revolucionarno delavnost buržuazije: njeno prevratno vlogo v fevdalni in stanovski družbi, smatral pa je to vlogo za neizigrano, čim je prišel v gibanje kapitalizem in dosegljivo gotovo koncentracijsko središče. Kapitalist potem izgubi svojo funkcijo in vleče le dobiček in požira dividende.

*) Pod tem so tedaj razumeli politična delavska gibanja kot chartizem. (Dalje prihodnjič.)

ALEKSANDER NEVEROV:

Taškent-kruha bogato mesto

(Ruska povest iz dni velike lakote.)

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

Škoda je babinčina krila. Tudi vreče je škoda, vendar radi njiu še ne gre obupavati. Oboje je bilo majhno in zakrpano. Ako mu bo sreča mila v Taškentu in dobi delo, se dobe že tudi vreče in celo nove. Saj ni več majhen. Samo o krilu ne misliti. Takšen nauk nam velja: Ust ne odpiraj! Ali je mogoče dati na en prostor razne stvari? Glej, nož je ostal, zato, ker je bil privezan. Če bi ga bil dal v vrečo, bi ga tudi že ne bilo več.

Miška je potipal nož in ga skril pod pazduho. Trebuh je s pasom stisnil še bolj, a se je potem premislil. Bolje je, da je na pasu, samo da se vrhica ne utrga. Tekšnih nožev ni sedaj več dobiti.

— Kakor britev je! Vsako palico prereže. Saj bi tudi suknjič lahko odnesel na trg. Kupujejo ženska krila, vzeli bodo tudi suknjič. Ni treba obupavati. Suknjič, nož, vojaški pas. Če ni tam pravih tovarov, se bodo našli ljubitelji tudi za suknjič. Za suknjič, na primer, dva puda, za kapo z nožem pol puda.

Domislil se je vasi Lopatinske. Izba se je pojavila pred njegovimi očmi, gladna, a v izbi leži gladna mati, vsa bolna. Pričakuje Miška, da prinese kruh. Jaška išče na ograjah vrabce. Ne domisli se, da bi pobral dužbo, ki leži pod kozolcem. Miška jo je po zabil shraniti, jaška se tega ne domisli. Rad teše palice. . . tesar — samouk. Učiti bi ga trebalo dati, da bi bil mojster, ali kako sedaj, v takšnem času. Komaj — komaj se živi tako. Boda je naskočila mužike. . . Ne omagano. Ako se vrne Miška iz Taškenta. . . prvo, kar bo treba misliti, je, da posejejo njive. Morda bodo dotlej dajali pomoč. Če ne, bo treba zopet iti v Taškent, trpeti vsemogoča trpljenja.

Miško so prevzele gospodarske misli v temnem, natlačenem vagonu. Naložil si je v mislih kup pudov in funtov ter se spomnil Serjoške.

— Slaboten je bil.
— A ti?
— Nekoliko krepkejši sem.
V tem ga je neki mužik potegnil za nogo.
— Hej, dečko, kam se pelješ?
Miška ni odgovoril.
Zopet ga je mužik potegnil za nogo.
— Spiš, kaj?
Miška se je potuhnil: naj mislijo, da spim. Morda bodo začeli o njem govoriti. To bo zanimivo.

A mužik zmerja, govoreč drugemu mužiku:

— Zakaj smo vzeli tega sodruga? Treba ga je vreči k hudiču.

Drugi mužik govori:

— Ven vreči se ga ne sme. Ortačka ga je pripeljala.

— A kaj nam ortačka? Mi smo zasedli vagon, in imamo pravico razpofagati z njim. Pravega človeka pustiti, da vstopi, razumem. On plača. A kaj vzamemo od tega?

Miška je naredil iz dlani cev in poslušal.

— Da bi ti imel zares takšno pravico, da bi me vrgli iz vagona?

Zopet je rekel drugi mužik prvemu:

— Bolje je, če se s tem dečkom ne pečaš. Šment vedi, kdo je! Morda je sorodnik ortačke? Izženeš ga, poskusi, a potem . . .

Miška posluša v temi in se smehlja.

— Aha, bojite se nekoliko!

Mužiki se posvetujejo, kaj naj naredi z Miško. Miška pa nalašč krha, kakor da ne sliši.

— Zmerjajte! Sedaj poznam vse vaše misli.

Zopet govori drugi mužik k prvemu:

— Izgnali ga ne bomo. A ko jutri zjutraj odide na stran, ga ne spustimo več noter.

Miška krha in spi.

— Mislite! Za nobeno ceno ne grem na stran. Dva dni zdržim . . .

Kmalu so začeli tudi mužiki kimati z glavami in se naslanjati drug na drugega . . .

Neprodinna tema je legla v zaprti vagon in zmešala roke in noge. Ženske, ki so jih mužiki stiskali, so prenehale zmerjati in javkati.

Lokomotiva polzi navkreber, a ko vozi nizdol, gromko kriči. Sedaj zdirja nekoliko vrst, sedaj se ziblje zopet počasi-počasi, potrkuje s kolesi. A pri tem mirnem potrkavanju koles se pletejo in trgajo uspavajoče misli Miške:

— Stopam, stopam — ena!

— Spretno, spretno — dva!

(*) Duga = na konjski priprigi vpognjeni les nad konjskim vratom.

— Tak-tak-tak! Tak-tak-tak!

— Dečko, dečko!

— Prišel boš, prišel boš!

— Ena, ena, ena!

— Ne obupaj, ne obupaj, ne obupaj!

— Pas in nož! aPs in nož!

— Pud-pud-pud!

20.

Orenburg.

Megleno jutro.

Veter pihlja.

Miška sedi v kotu in ne gre iz vagona. Treba bi bilo zbežati v mesto, malo "na stran" bi bilo treba — a ponočni pogovor mužikov mu ne dovoljuje tega. Nič zato. Potrpi se.

Mužiki so se utaborili z žarniki*) okrog vagonov in na nje obesili vedra. Ta peča, drugi kuha . . . v nos sili vonj po zelju. Babe čistijo krompir, režejo v meso, ogenj podpihujejo z ustmi. Ljudje z denarjem so bili zbrani v Miškovem vagonu.

Mužik je prinesel štiri melone in jel šteti denar. Zagledal je v kotu Miško in se obrnil. Drugi mužik je privlekel vrečo tobaka. Drago ga po potu prodaja. Za vsako čašo — petsto, a Kirgizi tega ne razumejo. Mimogrede bi se zaslužilo štirideset tisoč, a sam kadis zastoj.

Se dva sta prinesla samovar, primus za petrolej, pripraven za kuho, čevlje z novimi oglatnicami, tri sekire.

Od jutra so hodili po orenburških bazarih in natovorili vagon z listnatim tobakom, z mahorko*), s samovari, z vedri, lonci, z ženskimi krili tako, da se niti gibati ne morejo.

Jeropka, majhen mužik, tudi iz buzuluškega ujezda, si je pripel uro iz "ameriškega" zlata. Nekdo je omenil, da se ure v Taškentu drago prodajajo, in zato jo je kupil za dvanajst tisoč. Gledal je uro, gledal, zmajal z glavo. Ura stoji. Ne gre. Nese jo k desnemu ušesu. Ne gre. Dvanajst tisoč je izgubljenih, kakor bi bili vrženi skozi okno.

Ali je Jeropkovo srce uščipnila ura, ki ne gre, ali ga je uščipnila še kakšna druga nezgoda? Ko je zagledal Miško v vagonu, se je razjezil.

— Kdo je ta poba tukaj?

In Mužiki, kakor da so Miško zagledali šele sedaj, so govorili

— Kdo te je poslal k nam?

— Kam greš, sodrug?

Miška je pogledal mužike, popravil staro očeto vo kapo in je rekel kakor odrasel, pravi mužik:

— V Taškent grem. Strica imam tam. Komisar je.

— A od kod si?

— Od daleč. Iz buzuluškega ujezda.

— Katera volost?

— Volost lopatinska.

— A kako se piše tvoj stric?

Miška ne trene z očmi.

— Ne piše se kakor jaz. Jaz sem Dodonov, on Mitrofanov. Moje matere brat. Je komunist.

Majhen mužik, Jeropka, reče

— Iz buzuluškega ujezda sem tudi jaz. Dvajset vrst mi je do vaše vasi, a tega imena nisem slišal. Najbrže lažeš!

Miška ne trene z očmi.

— Zakaj bi lagal. Vprašaj v ortačke. Tam ga poznajo.

— Koga?

— Strica Vasilja.

Jeropka je zmajal z glavo.

— Nikakor mi ne gre v glavo. Koliko si star?

— Štirinajst let.

Mužiki so se pogledali, obtipali Miško z očmi od vseh strani:

— Goljufa nas, pasji sin!

Semjon z rdečo brado pristopi in strogo vpraša:

— Imaš kaj denarja?

Miška ne krene z očesom.

— Imam.

— Koliko?

— A ti koliko?

Vsi se zamejejo, tako nepričakovano jih je zadel za odgovor.

— Glej ga, fanta! Ne povej mu . . . v žep ti zleze . . .

(*) Žarnik je nekako ognjišče, ki ga nosijo s seboj. Sestoji iz pločvine in je podobno ognjišču, ki ga rabijo kostonjarji, ki pečejo kostonj po ulicah.

(**) Mahorka = tobak, ki je na drobno narezan in se siplje kakor pšeno.

(Vaje prihodnjič.)

Concert of the Singing Society "Sava"

The Singing Society "Sava", a men's best. When he stepped on section of club No. 1 J. S. Z. may full well be proud of the pleasant and interesting program which it offered to its many friends who filled the C. S. P. S. Hall at 18th and May sts. to capacity on Sunday, Nov. 30th, 1930.

The attractively varied program opened with the showing of moving pictures of a typical ocean trip to Europe, the passengers whiling away their time with music and games of all kinds and of some views of internationally famous points like Paris with its church of Notre-Dame and the Eiffel tower, slides of Holland, Switzerland, Dalmatia and, last but not least, of Ljubljana, with its beautiful Tivoli Park, the sight of which, I am sure, made many a heart in the hall beat faster with the memory of happy days gone by and feel the fervent wish to see just once more the scenes of one's youth and perhaps — romance!

After this imaginary trip to the old country we were suddenly brought back to reality by the turning on of the lights to see Mr. Alesh, the president of the "Sava" step on the stage to give a few words of greetings to the audience which he did in his own popular way.

He was followed by the mixed chorus of "Sava" with the rendition of the song "Mi vstajamo" by Aikere-Jenko. They sang the dignified, earnest song with precision and good harmony. "Naše gore" by H. Sattner and "Ena sama tiha roža", a folk song, entirely different in their character, were sung sympathetically and with much feeling. "Venček narodnih pesmi" by Grem with Bariton solo by Chas. Pogorelec and Anton Kocchan, is a very pretty compilation of lovely Slovene folk songs — some sad, some joyful, — just as the human heart feels at times, sung with feeling and fine understanding and accurate placing of staccato and pianissimo. Enthusiastic applause expressed the deep appreciation of the delighted audience.

The trio: Louis Zele, D. J. Lotrich and John Kochevar gave a good rendition of a number of popular songs, among them "When the organ played at twilight" by J. Campbell and "Good Evening" by Seymour, soft and sentimental songs sung with accuracy and feeling, followed by some in a lighter vein and true American rhythm.

As Mr. Subelj had not yet arrived to give his share of the program, an intermission of 15 minutes was followed by the second part of the program, consisting of a little musical sketch, very ably arranged by Mr. Jacob Muha, the instructor of "Sava". "Prizor na vasi", which gives the impression of a delightful little bit of comic opera, showed the members of Sava, dressed in national costumes, seated at tables in front of a village tavern, drinking and singing merrily. The soloists: Frank Udovich, as the rotund and jovial innkeeper, Frances Vider as the lovely waitress who sings with a delicate, silvery voice blending it nicely with that of her partner, D. J. Lotrich, as the "Fant", Andrew Misko as the "lahkoživček" who made the audience roar with the singing of his funny ditties and the fancy dance steps and Anton Medved as the "pevec", supported by the mixed, well trained chorus of "Sava". As evening draws near, the girls want to go home but the boys won't hear of it. When the girls finally leave the boys drink and sing some more till darkness settles down and forces them to leave, their song dying softly away in the distance.

Mr. Jacob Muha deserves much appreciation for this little musical sketch and Mrs. Mary Muha for her accompaniment on the piano.

As the arrival of Mr. Subelj was scheduled for about 10 P. M., the big crowd gave itself to dancing and refreshments. Sandwiches and coffee were excellent but we hope that the next time there will be more of the "potice" for which our Slovene sisters are so famous.

Everybody was by this time eagerly awaiting the arrival of Mr. Subelj and as he finally stepped into the hall, pandemonium broke loose. Never before did I see or hear such a spontaneous outburst of joy. Greetings were shouted and open arms were eagerly ready to hug Subelj who arrived from his long trip fit as a fiddle and ready to give his countrymen the best.

And how he sang! Pain, simple folk songs, but sung with such perfect artistry, such deep feeling and real pathos — and then again with such exuberant love and joy of life and such delightful mimicry that he swept everybody off their feet with sheer enthusiasm. I am sure that none of us will ever forget the song, "Mamica moja" when he sings of the longing of a child for a dead mother's caress and the appeal of his recitative was as overwhelming as his singing which brought tears to our eyes. The song "Slepčec" was also beautifully sung. There followed a few more songs of a more joyful spirit and here again he showed his mastery of rendition. America has created a new Subelj, a different Subelj from a few years ago when I heard him at his first concert. He acquired the alertness, the spontaneity of this young country, he is radiating health and joy and he has grasped the spirit of his American countrymen. All success to him! — He was very ably accompanied at the piano by Mrs. Mary Owen.

Subelj sang two solo pieces with accompaniment from the Milwaukee Naprej. The rendition was excellent. In conclusion let me say a few words of appreciation to "Sava" for the pleasure its members gave to all of us. The singing society "Sava" is just a small group of singers but they are well trained and earnest. They want to give their best to their countrymen and bring great sacrifices to do so. Listening to their singing I was wondering why their membership was not at least twice as big, considering all the young men and women in the hall who were all surely capable to sing the lovely songs of Slovenia. After all, youth is the time for song and romance — and only in song can we adequately express, all the deep emotions of our soul — love of life, of nature, of men and of the joys and sorrows and griefs that come into everybody's life.

So let us sing because singing brings joy into our lives and softens the sorrows of our hearts. Help and support "Sava" by joining its ranks in singing the beautiful songs of Slovenia!

Augusta Merc.

Activities of Sub-Branch No. 5 J. S. F.

The dance and program held Nov. 22 by club No. 5, JSF. and its sub-branch was a big success. The hall which was recently enlarged was packed to the doors. Among the audience was comrade Jaze Fradel of Latrobe. She also took part in the program by giving a short speech which was well received. The program consisting of a Slovene and an English play, likewise pleased the audience. Dancing followed to the music of a good orchestra which entertained both young and old.

Our last meeting of sub-branch No. 5, JSF. was well attended. Also two new members were initiated. The next meeting will be held Sunday, December 21, and we hope to see all members present. We also urge our members to invite their friends and have them join our club. With a little effort on the part of every member we can easily grow into a large and powerful branch.

On Tuesday, January 6, a debate on unemployment will be held in the Slovene hall in Franklin. Our last debate was thoroughly discussed and proved to be both educational and interesting. Comrade Anna P. Krana will also give a lecture in Slovene. Following the discussion there will be music for dancing, also refreshments. Admission free. Everybody welcome.

Ruth Zabirc, Parkhill, Pa.

Making It Easy To Take

For you who like to look at pictures, ones that mean something, you should get the Socialist Primer, by the inimitable Art Young. It is ten cents per copy, \$1.00 a dozen, \$6 a hundred, or \$59 a thousand. It's good stuff for you who like to read something good, something worth while but also amusing. The national office offers its new reprint of Oscar Ameringer's Socialism — What It Is and How to Get It. It's a thirty-two page pamphlet, which sells at \$1.00 a dozen, \$5.00 per hundred or \$40.00 per thousand.

A dominating personality isn't a great asset. Bus drivers don't get much money.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.

Ustanovljajte nova društva.

Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILL.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA

ATLANTIC PRG. & PUB. CO.

2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Lawndale 2012

A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Sto izvodov za dva dolarja

V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Najlepši božični dar

je v gotovini. Ako Vaši znanci in rojaki prejmejo dar v gotovini si sami lahko kupijo kar žele, ali kar najbolj potrebujejo. Darovi, ki jih prejmejo pred božičem bodo dvojne vrednosti zanje.

Naše direktne zveze z bankami v stari domovini, in naš obilni promet, nam omogočajo, da vsako pošiljatev odpremo v najkrajšem času in po najnižjih cenah.

Tisočeri naši odjemalci so najboljši dokaz, da je naša postrežba prvovrstna in solidna.

Ako nameravate napraviti božični izlet v domovino, se poslužite najboljših parnikov in iskušenih spremljevalcev. Za informacije se obrnite na

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS.

Wm. B. PUTZ

Cicero's LEADING LARGEST OLDEST Florist

Cvetlice in venci za vse slučaje.

5134 W. 25TH ST.,

CICERO, ILL.

Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR,

lastnik.

1724 S. Sheridan Rd.,

No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinjke, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG
4002 West 26th Street,
CHICAGO, ILL.V uradu od 1 do 6. popoldne,
v torek, četrtek in petek od
1. pop. do 8. zvečer.

Tel., LAWNDALE 4872.

V FRANCES WILLARD
BOLNIŠNICIod 9. do 10. dopoldan ob torkih,
četrkih in sobotah.

Vse pravice do ponatisa iz Proletarca pridržuje avtor.

SECRET

Ljubljana.

SECRET

Poučne in znanstvene knjige.
Romani, povesti, črtice in opisi

KNJIGARNA "PROLETARCA"

3639 West 26th Street, Chicago, Ill.

Pesmi, poezije, igre.
Angleške knjige
socialne in znanstvene vsebine.

Savage Survivals (J. Howard Moore), vezana 1.25
Science and Revolution (Ernest Unterman), vez. .60
Sex Science (Jos. H. Greer. M. D.), znanstvena razprava o spolnih problemih, vez. 1.00
Social Revolution (Karl Kautsky), vezana .60
Spies in Steel (F. L. Palmer), ekspozice spijonažnega sistema na železnem okrožju Minnesote, broš. .50
Struggle Between Science and Superstition (A. M. Lewis), vezana .60
They Call Me Carpenter (Upton Sinclair), povest iz Los Angelesa, broširana 1.00
The Cry for Justice (Upton Sinclair), vezana 2.00
The Profits of Religion (Upton Sinclair), Razprava o izrabljanju ver za privatne interese, vezana .50
The Social Revolution (Karl Kautsky), vezana .60
Universal Kinship (J. Howard Moore) izredno zanimiv spis dokazov evolucije, vez. 1.25
Vital Problems in Social Evolution (A. M. Lewis), vez. .60
Yerney's Justice (Ivan Cankar), Hlapec Jernej in njegova pravica. Prev. Louis Adamic, vezana v platno .75
Walls and Bars (Eugene V. Debs. — Njegova poslednja knjiga, vezana 1.50
Naročilom priložite poštne ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.
Vse knjige pošiljamo proštne prosto. Klubom in čitalnicam pri večjih naročilih popust.

PROLETAREC,
3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Prva Jugoslovanska
restauracija
DOMAČA KUHINJA
Otto and Jerry
Miškovsky,
lastnika.
4047 W. 26th Street
Se priporoča Slovincem v poset

Ali rabite perje za blazine?
Piliti po vzorcu
vazne katore
vaznem polje
ZASTONJ, ima
mo tuji se
tvoje blazine.
Za popolno za-
dovoljstvo jam-
čimo.
ALBERT STETZ FEATHER CO.
138 Passaic St., Passaic, N. J.

Martin Baretincic & Son
POGREBNI ZAVOD
324 Broad Street
Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

VINKO ARBANAS
1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Telefon Canal 4340.
SLOVENSKO-HRVATSKA
TRGOVINA CVETLIC.
Sveže cvetlice za ples, svadbe,
pogrebe itd.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hlavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30—6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by
appointments.
Residence Tel.: Crawford 8440

"New Leader"
angleški socialistični tednik.
Izhaja v New Yorku. Naročni-
na \$2 na leto, \$1 na pol leta.
Najboljše urejevanje angleški so-
cialistični list v Ameriki. Mno-
go slovenskih delavcev ga čita.
Naročite si ga tudi vi. Naročni-
no zani sprejema "Proletarec".

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN
KAVARNA
2609 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382.
Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerno. Postrdba točna.

Album slovenskih književnikov, (uredil dr. J. Šiebing), vsebuje opise in slike slov. književnikov od Trubarja dalje. Fina vezba \$5.00
Ana Karenina, (L. N. Tolstoj), roman v dveh delih, fina vezba 5.00
Bacili in bacilke, (Damiir Feigel), humoreske, broš. .45
Bedakova izpoved, (Strindberg), broš. \$1, vez. 1.50
Bog iz teme, (Ruski pisatelj), broš. 75c vezana 1.25
Boy, (L. Coloma) roman, vez. .40
Božična pesem v prozi, (Charles Dickens), broš. .40
Besi, (F. B. Dostojevski), roman v dveh delih, 768 strani vez. 2.50
Bele noči—Mali junak, (F. M. Dostojevski), povesti, broš. .50
Bilke, (Marija Kmet), povesti in črtice, broš. .65
Brez zarje, (Milan Pugalj), broš. .60
Cerkvene miši (L. Calco), povest iz sedajnosti, broš. .75
Cankarjev zbornik spomin Ivana Cankarja, vez. 1.10
Četrtak, (G. K. Chersterton), fantastičen roman, vez. .50
Človek mrtvaških lobanj, kronika raztrganih duš, roman (Bratko Kreft), broš. \$1.35, vez. \$1.85
Cvetke, (Majar H.), šopek pravljic za stare in mlade, broš. .20
Črni panter, (Milan Pugalj), povesti in črtice, broš. .65
Daj nam danes naš vsakdanji kruh (A. Cerkvenik), povest, broš. .50
Decameron, (Giovanni Boccaccio), I. del broš. \$1.50, vez. 2.00
II. del broš. \$1.50, vez. 2.00
III. del broš. \$1.50, vez. 2.00
Detelice, ali življenje treh kranjskih bratov, francoskih vojakov, (Janez Cigler), broš. .45
Dekle Eliza, (Ed. de Concourt), roman, vez. .65
Domače živali, (Damiir Feigel), vez. .45
Deveti januar, (M. Gorki), črtica iz ruske revolucije, broš. .25
Don Coreas, (G. Keller), roman, broš. .25
Dve slike, (Ka. Meško) broš. .50
Drobiži, (Fr. Milčinski), vez. .65
Dvonožec, (Karl Ewald), naravnoslovne pravljice s slikami, vez. .90
Elizabeta, hči sibirskega jetnika, broš. .25
Filozofska zgodba, (Alojs Jirasek), vez. .50
Franca in drugo, (E. Kristan), broš. .35
Glad, (Knut Hamsun) roman, broš. .85
Gadje gnezdo, (VL Levstik), broš. 75c, vez. 1.00
Gladjatorji, (G. J. Melville Whyte), zgodovinski roman v dveh delih, broš. .75
Golem, (G. Meyring), roman broš. 50c, vez. .75
Gospod Fridolin Zolna in njegova družina, (Fr. Milčinski), vez. .35
Grešnik Lenart, (Ivan Cankar), življenjski otroka, broš. .75
Hadži Murat (L. N. Tolstoj), roman, broš. .50
Heptameron, (Marg. Valois), povesti, broš. .40
Hči papeža, (H. Sheff), zgodovinski roman, broš. .75
Humoreske, groteske in satire, (VL Azov in Teffi), broš. .60
Idijot, (F. M. Dostojevski), I, II, III, in IV. zv. broš. @ 80c, vez. @ 1.10
Vsi štirje broširani \$3.00, vez. \$4.00.
Igralec, (F. M. Dostojevski), iz spominov mladeniča, roman, broš. .75
Izgnubljeni svet, (Conan Doyle), roman, vez. .85
Iz modernega sveta, (F. S. Finžgar), roman, vez. 1.50
Iz naših krajev, (Zofka Kveder), povesti, vez. .85
Igračke, (Fr. Milčinski), črtice, vez. .75
Jeromkin krog, (A. Koževnikov), povest za mladino s slikami, broš. .45
Jug, (P. Chocholoušek), zgodovinski roman, broš. 75c, vez. 1.00
Jubilajni zbornik Onta Zupančiča, vez. 1.50
Junak našega časa, (M. J. Lermontov), povest broš. .75
Jaci junaki, (Rado Murnik), humoreske, vez. .80
Jurica Agičeva, (Ka. Šandor-Gjalski), broš. 50c, vez. .75
Kmečki punt, (A. Senoa), zgodovinska povest iz upora slov. kmetov vez. 1.00
Kraljica mučenica, (Coloma Poljanec) zgodovinski roman, broš. .75
Kuhinja pri kraljici gosji nozi, (Anatole France), broš. 75c, vez. 1.00
Konfesije literata, (J. S. Machar), zbirka spisov, vez. .65
Kazaki, (L. N. Tolstoj), kavkaška povest broš. .75
Kraljevi vitez, (Michael Zevaco), zgodovinski roman v dveh delih, broš. 1.50
Knez Serebrnjani, (A. K. Tolstoj), roman iz časov Ivana Groznega, broš. 1.50
Kreutzerjeva sonata, (L. N. Tolstoj), roman broš. .50
Ljudske povesti, (Franc Jakšič), broš. .75

Ljudske pripovedke, (L. N. Tolstoj), broš. .75
La Boheme, (Henry Murger), roman, broš. 1.00
Leteče senice, (S. H. Vajanski), roman, broš. .60
Lovski spomin, (Vladimir Kapus, broš. .75
Milan in Milena, (Ivan Cankar), ljubzenska pravljica, broš. .80
Marjetica, (Anton Koder), idila, broš. .65
Moderna knjižnica, I. zv. vsebuje črtice in novele (Milan Pugalj), broš. .15
Moje življenje, (Ivan Cankar), vez. .85
Momenti, iz spisov A. P. Čehova, (Ivan Prijatelj), broš. 85c, vez. 1.25
Morski vrag, (Jack London), vez. .80
Mož z brazgotino in druge novele, (Jack London), broš. .40
Iuhoborci, (Fr. Milčinski), črtice, vez. .75
Mlada ljubezen, (Alojs Kraigher), roman, vez. .75
Miljonar brez denarja, (C. P. Oppenheim) vez. .50
Medvladije, (Jože Pahor), socialen roman, broš. .75
Mali klatež Tom Sawyer, (Mark Twain), vez. .50
Na Bledu, (Rado Murnik), povest vez. .75
Na krvavih poljanah, (Ivan Matičič), trpljenje in strahote z bojnih pohodov bivšega slovenskega planinskega polka, vez. 1.50
Naša vas, (Anton Novačan), broš. 75c, vez. 1.25
Na krivih potih, (Žaljski), broš. .40
Ogenj, (H. Barbusse), dnevnik desetletja, vez. 1.00
Obiski pri slovenskih pisateljih in umetnikih, (Izidor Cankar), vez. 1.25
Obsojenci, (VL Levstik), povesti broš. .75
Občinsko dete, (Branislav Nušič), roman dojenčka, broš. .50
Ob 50-letnici dr. Janeza Ev. Kreka, broš. .25
Oglenica, (Fr. Zakrjšek), povest, broš. .40
Papežinja Fausta, (M. Zevaco), roman broš. \$1.50, vez. 2.00
Patria, (H. Federer), povest iz irske junške dobe, broš. .40
Pertinčarjevo pomlajenje (E. Kristan), sanjska povest, broš. 75c, vez. 1.25
Plat zvona, (Leonid Andrejev), novele, vez. .45
Povest o sedmih obešenih, (Leonid Andrejev), posvečena L. N. Tolstoj, vez. .50
Povesti, (Fran Erjavce), vez. .85
Po strani klobuk, (Damiir Feigel), humoreske, broš. .75
Pol litra vipavca, (Damiir Feigel), vez. .50
Pingviniki otok, (Anatole France), vez. 1.00
Prelepa Vasiličica in druge ruske pravljice, (Cvetko Golar), broš. .40
Pevasti, (Maksim Gorki), broš. .35
Pasti in zanke, (L. S. Orel), kriminalen roman, broš. .40
Pikova dama, (A. S. Puškin), povest, broš. .40
Potop, (H. Sienkiewicz), roman, vez. I. del \$3.25, II. del \$3.00, oba dela skupaj, 1093 strani 6.00
Povestice, (Rabindranath Tagore), broš. .40
Polom, (Emile Zola), roman iz francoske nemške vojne 1870-71, 549 strani, broš. \$1.50, vez. 2.00
Podoba iz sanj, (Ivan Cankar), vez. .75
Požigalec, (K. S.), broš. .25
Povesti, (Lovo Kuhar), broš. .50
Predor, (B. Keller), socialen roman, broš. .75
Roman treh src, (Jack London), vez. 1.30
Razne povesti, broš. 1.50
Rim, (J. S. Machar), broš. \$1.00, vez. 1.50
Rodbinska sreča, (L. N. Tolstoj), roman, broš. .75
Samosilnik, (Anton Novačan), deset povesti, broš. .85
Sanin, (H. Arčibaeve), vez. 1.50
Selo Stepančičovo in njegovi prebivalci, (F. M. Dostojevski), humorističen roman broš. 1.25
Spomini Kristofovega Pepčka, (Joseph Suchy), lično vez. .80
Srce, (Ivan Albrecht) novele, vez. .50
Slika Doriana Graya, (Oscar Wilde), roman, broš. .90
Svetobor, (P. Bohinjec), povest iz konca 11. stoletja, broš. .50
S poti, (Izidor Cankar), potopisne črtice, broš. .75
Sosedje in druge novele (A. P. Čehov), broš. .50
Sisto e Sesto, (Federer-Poljanec), povest iz Abruce, broš. .35
Srce, (Amicis-Miklavčičeva), k vzgoji mladine, vez. 1.50
Spomini na Prešerna, (Ernestina Jelovšek), broš. .75
Srečolovec (H. Majar), povest, broš. .35
Samosilnik, (Anton Novačan), 10 povesti, broš. .75
Starodinjake pripovedke, (Jos. Suchy), s slikami, broš. .35
Spoved, (L. N. Tolstoj), broš. .40
Stepni kralj Lear in hči ob Volgi, (Stepnjak-Turgenjev), broš. .60

Tarzan sin opice (Edgar R. Burrough), broš. 75c, vez. 1.00
Tarzan in svet, (Edgar R. Burrough), vez. 1.00
Tarzanove živali, (Edgar R. Burrough), broš. 75c, vez. 1.00
Tarzanov sin, (Edgar R. Burrough), vez. 1.00
Tarzanova mladost v džungli, (Edgar R. Burrough), vez. 1.00
(Vseh 5 knjig \$4.50.)
Taras Bulbja, (N. Gogolj), satirična povest, broš. 75c, vez. 1.00
Tri povesti, (L. N. Tolstoj), (Jetnik v Kavkazu, Starca, Koliko zemlje potrebuje človek), broš. .40
Tri povesti, (G. Flaubert), broš. .65
Tik za fronto, (Damiir Feigel), vez. .75
Udovica, (I. E. Tomić), povest, broš. 50c, vez. .75
Umirajoče duše, (Ilka Vašter-Burgerjeva), zgodovinski roman iz baročne Ljubljane, broš. \$1.25, vez. 1.50
Uporniki, (Ivan Lah), povest kmečkih uporov, vez. .75
V Ameriko in po Ameriki, (A. Kristan), broš. .40
Višnjeva repatica, (VL Levstik), satiričen roman v dveh delih, broš. \$2.00, vez. 2.50
Vitez iz rdeče hiše, (A. Dumas), roman iz časov francoske revolucije, broš. 75c, vez. 1.00
Vladka in Mitka, (Zofka Kveder), vez. .50
V noči in ledu, (F. Nansen), potopis ekspedicije na severni tečaj, s slikami, broš. 1.00
V oklopnjaku okoli sveta, (R. Kraft), v dveh delih, broš. 1.50
V robstvu, (Ivan Matičič), roman tuje in boli, vez. 1.25
V zabodah, (France Bevk), roman, broš. 1.25
Zadnja pot kapitana Scotta, (Pavel Kunaver), potopisne črtice ekspedicije na severni tečaj, broš. 1.00
Zadnja kmečka vojska (A. Senoa), zgodovina kmečkih uporov v 14. in 15. stoletju, vez. 1.25
Zadnji val, (Ivo Šorli), roman, broš. 1.00
Zločin in kazen, (F. M. Dostojevski), roman v dveh delih, vez. 2.25
Zapiski iz mrtvega doma, (F. M. Dostojevski), v dveh delih, vez. 2.25
Za milijoni, (A. K. Green) roman, broš. .65
Železna peta, (Jack London), socialen roman, v dveh delih, broš. 1.00
Zmote in konec gosodične Pavle, (Ivan Zorec), broš. .40
Za srečo, (Fr. Malograjski), povest, broš. .40
Zvonarjeva hči, (Miller-Steržaj) povest, broš. .50
Znanici, (Rado Murnik), povesti in orisi, vez. .85
Ženini naše Koprnele, (Rado Murnik), satiričen roman, broš. .35
Z ognjem in mečem, (H. Sienkiewicz), povest iz davnih let, 681 strani, vez. 3.25
Zlatarjevo slato, (Avgust Senoa), zgodovinska povest iz 16. stoletja, broš. .75
Zgodba o nevidnem človeku, (H. G. Wells), broš. .35
Zgodbe iz doline šentflorjanske, (Ivan Cankar), broš. 1.00
Zabavna knjižnica, vsebina: Zločin in madež, Mojster Roba, in Mladih zanikarkežev lastni životopis, vez. .85
Zeleni kader, (L. Zorec), povest, broš. .45
Zbrani spisi, (Dr. Hinko Doljenec), broš. .50
Zbrani spisi, Val. Vodnika, broš. .35

Levstik Fran: Zbrani spisi za mladino, vez. 1.25
Maseli Fran-Podlinski: Zbrani spisi, fina vezba. I. zvezek: Slike in črtice, Gorki potoki in Tovariš Damjan broš. \$1.50 vez. 2.00
II. zvezek: Potresna povest, Moravske slike, Vojvoda Pero in Perica ter črtice, brč. \$1.50, vez. 2.00
Oba skupaj, broš. \$2.75, vez. 3.75
Pregelj Ivan, zbrani spisi: I. zvezek: Stefan Golja in njegovi Tolminske novele, broš. \$1.35, fina vezba 1.75
II. zvezek: Bogovec Jernej, Balade v prozi, broš. \$1.35, fina vezba 1.75
IV. zvezek: Zgodbe zdravnik Muznika, Tolminske matere sveta noč vez. 1.75
Tavdar Ivan: Zbrani spisi. III. zvezek: Otok in struga, Tiberius Pannocius, Kuzovci, Vita vitae mesa, Janez Solnce, broš. \$2.10, vezana 2.50
IV. zvezek: Grajski pisar, 4000, V Zali, Isgubljeni Bog in Pomlad, vez. 2.50
V. zvezek: Izza kongresa, 2.50
VI. zvezek: Cvetje v jeseni in Visoka kronika 2.50
Trdina Janez: Zbrani spisi, fina vezba, vsebina: I. zv.: Bahovi huzarji in Iliri ter verske bajke stare in nove 2.00
II. zv.: Bajke in povesti o Gorjančih 2.00
III. zv.: Bajke in povesti 2.00
IV. zv.: Bajke in povesti 2.00
V. zv.: Izprehod v Belo Krajino 2.00
Jurčič Josip: Zbrani spisi (nova izdaja, fina vezba): I. zvezek: Pesmi, Narodne pravljice in pripovedke, Spomini na deda, Pravana vera, Uboštvo in bogastvo, Jesenska noč med slov. polharji, Juri Kozjak in Domen 1.50
II. zvezek: Spomini starega Slovence, Tihotapec, Juri Kobilca, Dva prijatelja, Vrbana Smukova ženitev in Grad Rojnice 1.50
III. zvezek: Kloštrski žolnir in Deseti brat 1.50
IV. zvezek: Golida, Hči mestnega sodnika, Nemski valpet, Dva Brata, Božidar Tirtelj, Kozlovska sodba v Vihni gori Črta iz življenja političnega agitatorja, Sin kmečkega cesarja in Sosedov sin 2.00
V. zvezek: Lipa, Pipa tobaka, Moč in pravica, Županovanje v Globokem dolu, v rojni krajini, Telečja pečevica, Ivan Erazem Tattenbach, Bela ruta, Bel denar Na Kolpskem ustju in Doktor Zober 2.50
Keranič Janko: Zbrani spisi, broširani I. zvezek: Agitator 75c
II. zvezek: Lutrski ljudje, Testament 85c
III. zvezek: Rošlin Vrnjanko, Jara gospoda in Očetov greh 1.25
IV. zvezek: Gospod Janez, Kmetake slike, Humorske, Povesti za ljudstvo 1.25
V. zvezek: Pesmi, Berite novice Kritike, Komentar 1.50
VI. zvezek: Njegovo delo in doba, I. sešitek: Letna mladost in učenja, II. in III. sešitek: Novelist in Politik 2.50

Strup iz Judeje, (J. S. Machar), vez. 1.10
Trbovlje, proletarske pesmi, (Tone Seliskar), broš. 50c, vez. .75
Svojemu narodu (Val. Vodnik), brč. .25
V zarje Vidove, (Oton Zupančič), pesnitve, broš. .40
IGRE.
Anfisa, (Leonid Andrejev), broširana .50
Beneški trgovci (Wm. Shakespeare), vezana .65
Čarljeva ženitev—Trije ženini (F. S. Tauchar), dve šalo-igrigi enodejanke, broš. .25
Golgota (M. Križ), drama v treh dejanjih, broš. .50
Gospa z morja (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broš. .60
Hrtenica (Ivan Molek), drama v treh dejanjih s prologom in epilogom 2.50
Julij Cezar (Wm. Shakespeare), vezana .75
Macbeth (Wm. Shakespeare), vezana .75
Othello (Wm. Shakespeare), vezana .75
Očiščena (Angelo Cerkvenik), tragedija v šestih scenah 50
Romantične duše (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana .85
Sen Kresne noči (Wm. Shakespeare), vezana .75
Umetniška trilogija (Alois Kraigher) tri enodejanke, ki so celota zase. Broš. 75c, vezana 1.00
Znanstvene razprave, politični in gospodarski socialni spisi, učne in druge knjige ter brošure.
Ali je religija prenehala funkcionirati? Debat 25
Angleško-slovensko berilo (Dr. F. J. Kern), vez. 2.00
Čuda in tajne življenja (Dr. Anton Breclj), splošno življenjslovje .85
Čitanka o higijeni, (dr. Ivo Pirc), z 236 slikami vez. 2.00
Domači zdravnik, (pr. Kneipp), broš. 1.00
Elementi moderne izobrazbe (I. Molek), broš. 50c, vez. .75
Idejni predhodniki današnjega socializma in komunizma (Abditus), broš. .50
Ilustrirana lepa maska, navodila za šminkanje vez. 1.50
Materinska pomoč zdravemu in bolnemu dojenčku, (Dr. Matija Ambrožič) s 30 slikami 40
Jugoslavija (Ant. Melik) I. in II. del. broš. \$2.50, vez. 3.50
Kako je nastalo današnje delavstvo in njegovo gibanje (dr. D. Lončar), broš. .45
Karl Marx, njegovo življenje in njegov nauk, (M. Beer) 50
Kletarstvo, (Bohuslav Skalicky), broš. \$1.75, vezana 2.25
Koledar Cankarjeve družbe 1930, broš. .50
Kratka arabska gramatika (Dr. Josip Mencej) 25
Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov (Matija Pirc) 40
Mezno delo in kapital, (Karl Marx), broš. .25
Misterij duše (Dr. Fr. Gostl), poljudni pregled psihiatrije, vezana 1.25
Naš jezik, (dr. Joža Glonar), vez. .25
Naš sadašnji ustavni položaj (Dr. Stefan Sagadin) 75
Narodnogospodarski eseji 35
O delavskem in socialističnem gibanju na Slovenskem do ustanovitve jugoslovanske socialnodemokratske stranke (1848-1896) (A. Kristan), broš. \$1.00 vezana 1.25
O kumunih društvih 10
Osmutek slov. nar. gospodarstva 50
Politika in zgodovina (Dr. Drag Lončar), broš. .50
Praktični socializem, broš. .10
Priče evolucije in Adami pred Adamom (Ivan Molek), broš. 50c, vezana .75
Proletarska etika in morala (Ivan Molek), broš. .10
Prva pomoč, (dr. M. Rus), s 40 slikami, broš. .80
Polihečne motnje na alkoholski podlagi, broš. \$1, vez. 1.50
Rastlinstvo naših Alp (F. Seidl) 75
Razvoj Socializma od utopije do znanosti (Friedrik Engels, prev. M. Žagar) 35
Roparska trojica (Claessens-Molek) 85
Slovenski pravopis, (dr. A. Breznik), broš. .40
Socialni ideali in Kako si je človek vstvaril boga. (Molek-Keracher) broš. .35
Slovenska kuharica (S. Felicit Kalinšek), vez. 666 strani, ilustrirana 5.00
Smernice novega življenja (Dr. K. Ozvald), broš. .60
Spol. ljubezen — materinstvo (Prof. dr. Zahor), trda vezba 1.40
Spretna kuharica, vezana .25
Strokovne organizacije v Sloveniji, broš. .25
Svetovna vojna in odgovornost socializma (E. K.) broš. .50
Uvod v Buddizem (Jos. Suchy) 25
Varčna kuharica (Marija Remec), vezana 1.40

Višnji, (Niccolo Machievelli), vez. .50
V novo deželo (E. K.), broš. .25
Zadruga prodajalna ali konsum, broš. .10
Zadrugi kolektor 1929, izdala Zadruga založba v Ljubljani .50
Zadrugi kolektor 1930, izdala Zadruga založba v Ljubljani .50
Za staro pravdo (Fran Erjavce) .50
Zbirka domačih zdravil, s poljudnim opisom človeškega telesa, broš. .65
Zbirka rudarskih in fužinskih izrazov (J. Bezlej) .30
Zdravje in bolezen v domači hiši (Dr. Just Bačar), I. del: Sestava, delovanje in nega Smernice zdravega življenja. Ilustrirana, vezana 1.25
Zgodovina slovenskega naroda (Dr. Josip Gruden), 1088 strani, ilustrirana 4.00
Zgodovina socializma v Srbiji (Fran Erjavce) .25
Zgodovina Srbov Hrvatov in Slovencev (Ant. Melik), dva zvezka broširana, I. zv. 85c; II. zv. 75c; oba zvezka skupaj 1.60
Živčevje človeka (Dr. Alfred Šerko), ilustrirana, vez. 3.50
ALBUMI S SLIKAMI.
Tratnik Franc: Bela Ljubljana, vsebuje 10 slik 50
RAZNO.
Ameriški Družinski Koledar, letnik 1916, vezan .40
letnik 1919, vezan .50
letnik 1920, vezan .65
letnik 1922, vezan .75
letnik 1922, broš. .50
letnik 1925, vezan .75
letnik 1926, vezan .75
letnik 1927, vezan 1.00
letnik 1928, vezan 1.00
letnik 1929, vezan 1.00
letnik 1930, vezan 1.00
Cankarjeva slika na dopisnicah, 2 za .05
(Imamo jih dvojne vrste.)
Demokracija, soc. revija, Cankarjeva številka z njegovo sliko 10
Kres, vezan, letnik 1921-22 1.50
Informacije o dobavi državljanstva Zedinjenih držav 40
O zdravstvenih nalogah soc. varovanja (Dr. Demet. Bleiweis-Trstenički) 10
Proletarec, vezani letniki, 1919-28, vsak 3.50
ANGLEŠKE KNJIGE.
All Quiet on the Western Front, (Erich Maria Remarque, najboljši opis svetovne vojne 2.50
American Communism (James Oneal) vezana 1.50
Anarchism and Socialism (Geo. Plechanoff), vez. .60
Ancient Lowly (C. Osborne Ward, dve knjigi, 1313 strani, vezane 5.00
Ancient Society (Lewis H. Morgan, vezana 1.50
Boston (Upton Sinclair), novela o življenju in smrti Sacco in Vanzettija ter civilizaciji, ki ju je poslala na električni stol. Dve knjigi 3.50
Brass Check (Upton Sinclair) Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vez. 1.20
"Debs, His Authorized Life and Letters" (David Kalsner), vezana v platno 1.00
Debs and the War, njegov govor v Cantonu, O. in pred poroto na sodišču 25
Drugless Health (Jos. H. Greer, M. D.), zdravljenje brez zdravil, broširana 1.00
End of the World (Dr. M. Wilhelm Bölsche), vez. .60
God and My Neighbor (Robert Blatchford), vez. 1.25
Goose-Step (Upton Sinclair). Studija ameriškega visokoslovstva, nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vez. 2.00
Goslings (Upton Sinclair), vez. 2.00
Hundred Per Cent (Upton Sinclair). Povest patrijota 1.20
Jungle (Upton Sinclair), povest iz črkanih klavirne 2.00
Jimmie Higgins (Upton Sinclair), povest socialističnega agitatorja med vojno 2.00
Karl Marx, biographical memoirs (Wilhelm Liebknecht) vezana .60
King Coal (Upton Sinclair), povest iz štrajka coloradskih premogarjev l. 1913-14. Vez. 1.50
Law of Biogenesis (J. Howard Moore), vezana .60
Life and Death (Dr. E. Teilchmann), vezana .60
Money Changers (Upton Sinclair), novela z Wall Streeta, v kateri pisatelj opisuje vzroke finančne krize l. 1907. Zanimiva vse skozi, vezana 1.50
Mountain City, (Upton Sinclair), novela, vezana 2.50
Oil (Upton Sinclair), novela, vezana 2.50
Outline of History (H. G. Wells), vez., 1171 strani 5.00
Physician in the House (J. H. Greer M. D.), Domači zdravnik, vezana 2.00
Republic of Plato vez. 2.00
Right to be Lazy (Paul Lafargue), vezana .60
Roberts Rules of Order, vez. 1.50

Proletarec, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

CURRENT FICTION

Since the stock slump there has been an increase in the number of stockholders in leading corporations—and this has caused some of the financial writers to draw the unwarranted conclusion that the ownership of industry is being divided around among the people.

One writer, who should be an author of fiction judging by his fertile imagination, says that, through the medium of stock exchanges, wealth is being distributed among a larger and larger public, with more justice and certainty than any scheme of the most ardent Socialists could accomplish! He calls it "Wall Street Remodeling the World".

"Wall Street's remodeling of the world consists in throwing five to ten million men out of employment, with all the miseries that go with it.

The number of stockholders increase because some men still have money lying around and they are picking up bargains in stocks while these securities are at the bottom.

This process has not the remotest connection with a redistribution of wealth.

Much less has it any connection with a redistribution of the control of industry. Even if everyone owned a few shares of stock, the big holders would still be in control.

No, there is no substitute for the socialization of industry. There is no other way in which the tragedies of private ownership and the hellish competition which sets man against man can be eliminated; no other way in which the total income of industry can be fairly and equitably distributed and poverty abolished.—Milwaukee Leader.

"CIVILIZATION"

One day's news reveals the sorry plight of a capitalism that fails to function. For the second time in three weeks municipal trucks of food fail to reach hundreds waiting in the breadline. Westpoint and Annapolis football teams agree to play for the relief of the jobless. A Chicago food station is financed by one of the city's most distinguished citizens, Al Capone. Hundreds of pathetic appeals to the New York World beg for coal to heat heatless rooms. Bishop Manning kindly offers a prayer for the unemployed. The Federal Bureau of Labor Statistics reports more than 1 per cent fewer workers in October while payrolls shrink 8 per cent. Chicago is the scene of a drive for a fund \$5,000,000 to feed the hungry.

We turn to the financial page of the New York Times of last Sunday and read the following headline: "Big Increase Shown in Dividend Yields. Some Up Several Hundred Per Cent as Result of Drop in Market Values." Speaking at a nourishing dinner at the Hotel Roosevelt a banker offered the following comforting words: "With the dynamic potentialities of the United States, we realize that adverse conditions cannot remain long and we can face the future with hope, optimism and confidence, realizing that beyond the horizon await better times." The American Federation of Labor, without a program, through President Green, advises the unions to cooperate with local committees. Through these committees the unions members will be introduced to the "dole" which is so hated by the Federation chiefs.

Day after day something like this is a photo of the American scene. Capitalism cannot guarantee even the human status of the Negro bondman of an earlier day. Brains appear to be paralyzed, professional optimists talk drivel like the New York banker, we object to the "dole", the turn to it in millions, and the economic disease continues with little relief. If the Man from Mars were to pay us a call he would approve the judgment of Bernard Shaw that our Earth is an asylum for the rest of the planets.—The New Leader.

MOTHERS AS TEACHERS

I find few ideas more genuinely disgusting than that of many education authorities that a woman ceases to be suitable as a teacher when she becomes a mother.—J. B. S. Haldane.

TWO KINDS OF SUITS

The employer called his secretary.
"Here, John, look at this letter. I can't make out whether it's from my tailor or my lawyer. They're both named Smith."

And this is what John read: "I have begun your suit. Ready to be tried on Thursday. Smith."

If profit ceased altogether from the world and the financial magnates of today had to trade in counters and marbles to exercise their gifts, would the world suffer very greatly?—H. G. Wells.

REPORTS AND COMMENTS

The Sidewalks of Detroit

My greatest desire, while working in the coal mines of Kansas was to see and live in Detroit. I pictured it as a place where the worries of making a living would be over. I often think that there are many other people elsewhere that have the same idea. They might just as well think about something else, as the people here have the same struggles, if not greater, to earn a living as those of your town or city.

Lately, 186,000 men have registered as unemployed in the state of Michigan. In our city we have a municipal employment office. Married men with families are given preference to these jobs which is the proper thing to do. But the single men cannot live on air and promises.

Henry Ford has announced in the newspapers that production is on the boom. Quite true, we admit that. With less men working, putting out the same amount of production there is no reason for us to believe any other way. Compare his statement with the oil well that broke loose in Oklahoma City and sprayed the town in the form of mist. This report likewise came in the form of good reading matter but doing no good. Whatever good there may be in business booms, the unemployed has not felt any of it.

A new method of laying off men in Ford plants is being practised by which he expects to get rid of 29% of his men. His private police force snoop around watch the men, and for the least little offense have them fired. One word spoken to another man or the crossing of an aisle to get to the lunch wagon and your number is taken. The final result is, the man does return to work. In this sportsman like manner he will discharge between 10 or 15 thousand without any notice in the press. It's not a pleasant sight to see some old employee, the father of a family being told that he is needed no longer. Then pick up one of the city newspapers and the headlines read about the two chief political parties trying to decide whether they should be for or against the prohibition issue. The question of relief measures, old age pensions and unemployment insurance should come first. Give the workers food and shelter; in fact, a living comes before the question of drink.

We observed Thanksgiving Day. What did the unemployed worker, and the strikers of W. Va. have to be thankful for? For the depression? For the thugs and gunmen who beat them because they ask for a living wage? The ones that are thankful are the rich, who profit by these conditions.

The similar state of affairs exist in Detroit and throughout Michigan. If you are out of work, don't come to trot the sidewalks of Detroit looking for a job.

An Observer.

A Successful Performance

On November 22, we went to Johnstown to see the play "Grobobi bodo spregovorili", produced by the dramatic section of branch No. 5, JSF. It held the attention of the audience until the curtain fell. The characters well managed their parts which left a deep impression upon the audience.

Frances Langerholc portrayed the part of Mrs. Klarich exceedingly well. She was more like a professional than an amateur player. Joe Vidmar played the part of Mr. Klarich and performed equally as well. When the grim ghost of worry and hunger haunted his mind, he was able to reveal without any difficulty that he was terrified and disgusted with everything. Anton Vidrich took the part of old man Klarich, which I believe was the most difficult one. He really did act like an old man who is ready for the grave. Julka and Francel, the children of Mr. and Mrs. Klarich, were played by Fanny Ivančić and Stanley Mrak respectively. Both deserve a lot of credit. The remaining characters of the cast were: Mrs. Mrak, Anton Ivančić, Mrs. Zabric, Miss Antonij Krasna, Mrs. Frank Podboy, Joseph Culkar, Martin Lovkov, Adolf Krasna and Thomas Bricej. All managed their parts well.

This play was followed by "Betty's Blunders", a one act comedy in English. The cast consisted of Ruth Zabric and Valentine Mrak. Both gave the audience many laughs and show good talent. The rest of the evening was spent dancing.

MORE ENGLISH
ARTICLES ON PAGE 5.

I have been told that the sub-branch No. 5, JSF, has doubled its membership since August, and that they have many more prospect in view. I also had the pleasure of meeting all the members of the sub-branch and must say that they all have the true Socialist spirit.

Jane Fradel, Latrobe, Pa.

International Festival by YPSL

On Sunday, December 7, the YPSL will hold its International Festival at the Labor Lyceum on Ogden and Kedzie Aves. The committee has arranged an excellent program which consists of folk and popular dancing, singing and a three-act drama.

Various foreign speaking federations of the Socialist Party have been invited to take part in the program. Among those is the English dramatic section of club No. 1 JSF which will present "The Machine", a three-act drama, written by Upton Sinclair. The Workmen's Singing Society will sing a few selections, and Folk Dancing in the Serbian fashion will be sponsored by branch No. 20, JSF. Following the program, popular dancing will take place to the music furnished by a good orchestra. Admission tickets are 25c and are available at the office of Proletarian.

A Good Report from Johnstown

On Saturday evening November 22, the JSF Club No. 5 and its English sub-branch sponsored a program and dance. An extra large crowd attended and we wish to thank all those who were present.

In opening the program, Comrade Vidrich introduced Comrade Jane Fradel of Latrobe, the organizer of our English sub-branch, who was very much pleased with our progress. Next, the plays were presented: one in Slovene, "Grobobi bodo spregovorili", a two act drama; and one in English, "Betty's Blunders", a one act comedy, which was portrayed by comrades Ruth Zabric and Valentine Mrak. Ruth Podboy then gave a recitation which was well received. Dancing followed the program.

Our Club is also sponsoring a debate on January 6, 1931, at Franklin. The question will be of interest to everyone. Admission is free!—Every one is cordially invited.

Frances Langerholc,

Johnstown, Pa.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

Sava's concert was a great success last Sunday. A fine program well fulfilled and an excellent attendance makes us tell you that it was a delightful affair. It was probably Sava's best concert. Yes, in all probability it was the largest audience Sava has ever had also. And the people were satisfied. Even pleased. However Subelj was delayed because of bad weather and could not come for the afternoon performance. He did sing at night and was well liked. Singing Society Naprej of Milwaukee came in two buses, 56 strong and did not leave until Subelj had sung. Naprej also sang with Subelj and made good company for us. If conditions improve we hope to be able to repay their voyage.

We hope our patrons will always fill the halls for Sava. Because the feeling is so much different even after the concert. Everyone showed their joyous disposition and Johnny Kochevar's orchestra helped to keep it keyed high. We hope our folks will again assemble with us on New Years Eve, at the Lawndale Masonic Temple.

At last Friday's meeting of club No. 1 J. S. F. we discussed the advantages of proper tactics. — A better understanding of each others views would bring about more friendly relations, which would tend to give more patience. Several members of the club partook in the discussions after. Yours Truly, Arton Garden and Joseph Owen in the order named—had—made—their thoughts known. It was generally agreed that such discussions are beneficial and necessary and that more of them be had. Several expressed their desire and the need of our English local.

When Russia was telling the world that other capitalist countries were aiming to attack them, many thought it folly to ever think of anything like that. This writer thought that the executives of Soviet Russia were only using this as a means to make the bond of labor firmer and more sympathetic. But with the evidence that has been uncovered in Russia in the trial of eight professors for treason the world has a chance to see that Russia had sufficient reason to say all it did say. It is quite evident what has been wanted by the capitalists. If Russia succeeds in satisfying its inhabitants by socializing industry, commerce and agriculture, capitalism in other countries knows well that its days will be numbered. To prevent the successful operation of the Russian plan capitalism is

ready to declare war. Every worker should protest against the action of the capitalists.

Russia's five year program embodies huge undertakings. From present reports "the five year plan" will be completed in four years. Our people should familiarize themselves with what has been done in the once most backward country. The colossal attempts are commendable. When a government can come out of the revolution, with everything battered to shreds, as did Russia and adopt a program of socialization and then give its people work at 7 hours a day, and remodel the whole system, it's the greatest job in earth. There never was a bigger undertaking. We hope that our government will get to the stage where it can own and operate industry, commerce, and agriculture collectively. They there will be no need of all this misery, unemployment, and its subsequent relief work. Then you will have work, with short hours and decent pay. And right now while you may be still thinking of Russia and about the misery of the people in this country you should buckle down to work a little harder for the Socialist party, which is the only party that's working in the interest of the workers.

We're all set to go this Sunday to the Ypsil's big celebration. Our play "The Machine" will be put on at 7:00 P. M. according to the latest word. Some very good talent will be on the program from early afternoon until late at night so the investment of 25 cents for one admission ticket is a good one. We hope to see many of our folks at the Labor Lyceum, 3200 Ogden Ave. at Kedzie, Dec. 7.

Johnny Kochevar's Melody Boys are going to play for the Pioneer's at their Home Party on Saturday eve., Dec. 13, 1930, at the Lawndale Masonic Temple. We hope to have a good old time and to see all of our folks attend, as the low admission price of 25 cents has been set to conform with the times.

It is the opinion of Arthur Ransome that windmills are among the few devices that do not encourage man to work himself to death. Include the average Congressman and we will agree, Arthur.

President Hoover's optimistic statements regarding employment reminds us of the physician who administered ether in order to relieve pain.

Unemployment Action

A three-fold attack upon unemployment was outlined for the party by the N. E. C. meeting held recently at Newark, New Jersey. Model unemployment insurance and old age pension bills are to be furnished to state organizations for introduction in legislatures, and the committee called for a renewal of the attack upon child labor.

Following the introduction of the two model bills wherever possible, the committee calls for intensive agitation by all possible means. All local organizations are expected to hold emergency conferences on unemployment action, similar to those formed in New York, Illinois, and other cities. Notes for speakers, containing the most up-to-date material on the bus will be furnished.

In common with many other groups, the party will celebrate United Labor Day this Saturday and Sunday in January.

The Committee on Unemployment Insurance is Norman Thomas, Morris Hillquit, Harry W. Laidler, James Oneal, and Alfred Baker Lewis. Old age pensions were referred to James H. Maurer, Latta Wilson and Darlington Hoopes.

A national conference of the party was called for the last week end in May, in connection with the regular meeting of the National Committee. The executive secretary was instructed to investigate possible cities in the middle west and recommend one to the N. E. C. A four month period of discussion of party policies and tactics is to precede the conference.

A national drive for funds to carry out these and other party activities is to be launched as soon as arrangements can be made for it. Fifty per cent of the total raised is to go to the national office work. The other half is to be divided between state and local as each state executive committee sees fit.

To aid in carrying out other plans of the committee it was decided to request a complete national registration of all party members.

Permanent committees on propaganda, organization and finance were elected. Hoan, Sharts, and Wilson belong to the first; Oneal, Berger and McLevy to the second, and Hillquit, Lewis and Maurer to the third.

The meeting also asked for greater efforts on the Jimmie Higgins contest; began arrangements for greater cooperation with radical peace societies; adopted a resolution condemning persecution of political prisoners in Russia; began work on a publicity bureau in Washington, D. C., and endorsed negotiations with the Argentine Socialist party looking toward a Pan-American Socialist Conference.

Socialist Vote in Cleveland

According to the official election results published by the Board of elections, the Socialist party of Cuyahoga County, where Cleveland is located, scored an important success. The vote for leading Socialist candidates for the State Legislature increased 100 per cent. While this increase cannot make Socialists, as yet strong contenders for the places in Legislature, nevertheless it makes the Party a real factor in the municipal elections, because the greatest increase in vote was achieved by two former Socialist candidates for the City Council, who were already among the runner ups in the previous elections. Comrade Joseph Martinek increased his vote from 1994 to 4112 and Comrade John G. Wulert from 1982 to 3472. This increased vote was cast mainly in the two districts where they ran last fall for the City Council, which makes the prospects bright for the Socialist Party in the municipal campaign in 1931.

The official count for all Socialist candidates in Cuyahoga County follows:

State Legislature: Martinek 4112, Willert 3472, Kunz 3083, Hastings 3004, Malin 2818, Brezina 2023, Wulfe 2545, Mihimaki 2511. State Senate: Epstein 2386 Weintraub 2303, Jauch 2258. County offices: Harvey (Auditor) 2161, Mandelkorn (Commissioner) 1804, Schreiber (Sheriff) 1748, Yellen (Treasurer) 1602 and Benjamin (Prosecutor) 1605.

Socialist Administration Prevents Crime

At a recent lecture in Milwaukee, Prof. R. J. Hutcheon of the University of Chicago, cited as one of the reasons for Milwaukee being ahead of other cities in crime prevention, the large number of Socialists interested in politics and working for a cause rather than for their individual interests.

THE MINORITY

Many persons are deathly afraid of being in a minority. They are bundwaggon hunters, they ask not: "Is it right, is it just"—but only "is it popular?"

Why withhold your support from a cause which is right merely because it is in the minority?

All the chosen heroes of this earth have been in the minority.

Every social, political and religious privilege which you enjoy today has been purchased for you by the blood and tears and patient suffering of the minority.

Every great thinker and teacher, every great inventor and discoverer, every great and noble mind that has led humanity toward the light and vindicated the human race in its struggle upward—all have been at first in the minority—and each generation has busied itself gathering up the scattered ashes of these heroes of the minority and building monuments to their memory.

So, friends, do not be afraid of being in the minority, for if you are right, even though you walk alone amidst ridicule and scorn, the earth shall at last tremble beneath your footsteps.—Humanity.

—Exchange.

Free to be Lynched

Eugene Gordon takes this view in a recent article in The Socialist, published by the Harvard Socialist Club. "Prior to the emancipation of the slaves in this country there was no lynching of the blacks. The reason was that the Negroes then were property, and illegally to take the life of a slave was to destroy private property."

